

Crna Gora
Ministarstvo ekonomije

**Izveštaj o realizaciji Strategije regionalnog razvoja Crne Gore, 2010-
2014.
-za 2011. godinu-**

Podgorica, jun 2012. godine

SADRŽAJ

1. Uvod **Error! Bookmark not defined.**
2. Institucionalni i pravni okvir za sprovođenje Strategije regionalnog razvoja **Error! Bookmark not defined.**
3. Realizacija strateških ciljeva iz Strategije regionalnog razvoja Crne Gore u 2011. ... **Error! Bookmark not defined.**

Strateški cilj 1: RAVNOMJERNIJI RAZVOJ JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I REGIONA 8

- 1.1. PRIORITETI RAZVOJA SJEVERNOG REGIONA..... 8
 - 1.1.1. Razvoj ljudskih resursa 8
 - 1.1.2. Pобољшanje konkurentnosti razvojem poslovne infrastrukture i okruženja 10
 - 1.1.3. Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture 11
 - 1.1.4. Poboљшanje konkurentnosti održivim korišćenjem privrednih, ruralnih i kulturnih resursa..... 24
- 1.2. PRIORITETI RAZVOJA SREDIŠNJEG REGIONA..... 27
 - 1.2.1 Povećanje konkurentnosti jačanjem ljudskih potencijala 27
 - 1.2.2 Valorizacija kulturnih i prirodnih potencijala na održiv način 30
 - 1.2.3 Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture 31
3. PRIORITETI RAZVOJA PRIMORSKOG REGIONA 37
 - 1.3.1 Razvoj ljudskih potencijala 37
 - 1.3.2 Valorizacija privrednih, kulturnih i prirodnih resursa na održiv način 38
 - 1.3.3 Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture 39

Strateški cilj 2: UBRZANI RAZVOJ MANJE RAZVIJENIH JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I REGIONA..... 43

Strateški cilj 3: REGIONALNI RAZVOJ I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE..... 45

- 3.1 ODRŽIVO UPRAVLJANJE I KORIŠĆENJE PRIRODNIH RESURSA 45
 - 3.1.1 Mjere u okviru prioriteta 1 za Sjeverni region 45
 - 3.1.2 Mjere u okviru prioriteta 1 za Središnji region 47
 - 3.1.3 Mjere u okviru prioriteta 1 za Primorski region..... 48
- 3.2. NISKO KARBONSKI RAZVOJ 51
 - 3.2.1 Mjere u okviru prioriteta 2 za Sjeverni region 51
 - 3.2.2. Mjere u okviru prioriteta 2 za Središnji region 52
 - 3.2.3 Mjere u okviru prioriteta 2 za Primorski region..... 53
- 3.3 KOMUNALNA INFRASTRUKTURA I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE 54
 - 3.3.1 Mjere u okviru prioriteta 3 za Sjeverni region 54
 - 3.3.2 Mjere u okviru prioriteta 3 za Središnji region 57
 - 3.3.3 Mjere u okviru prioriteta 3 za Primorski region 58

Zaključak..... **Error! Bookmark not defined.**

ANNEX..... **Error! Bookmark not defined.**

Lista skraćenica

MORIT – Ministarstvo održivog razvoja i turizma
MPIRR - Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
MSIP- Ministarstvo saobraćaja i pomorstva
ME - Ministarstvo ekonomije
MRIS - Ministarstvo rada i socijalnog staranja
MPIS - Ministarstvo prosvjete i sporta
MK – Ministarstvo kulture
ZOOG - Zajednica opština Crne Gore
DJR - Direkcija javnih radova
DZS - Direkcija za saobraćaj
ŽICG – Željeznička infrastruktura Crne Gore
IRF – Investiciono-razvojni fond Crne Gore AD
ZZZCG - Zavod za zapošljavanje Crne Gore
JLS - Jedinica lokalne samouprave
PUP – Prostorno urbanistički plan
SPU – Strateška procjena uticaja
PP - Prostorni plan
WB – Svjetska Banka
UNDP – Program Ujedinjenih nacija za razvoj
EBRD - Evropska banka za obnovu i razvoj
GEF – Globalni fond za zaštitu životne sredine
EIB – Evropska investiciona banka
IPF, MW - Instrumenti podrške infrastrukturnim projektima

Rezime

Zakonski osnov za izradu Izvještaja o realizaciji Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2010–2014. za 2011. godinu, sadržan je u članu 11 stav 3 Zakona o regionalnom razvoju („Službeni list CG“, broj 20/11 i 26/11).

U cilju bolje preglednosti, Izvještaj o realizaciji Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2010-2014. za 2011. godinu, urađen je u vidu tabelarnog pregleda projekata, mjera i prioriteta koji su po regionima definisani u okviru strateških ciljeva Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2010-2014. godine. Na taj način se postiže jasna slika o svim pojedinačnim elementima koji su u vezi sa aktivnostima koje se realizuju u cilju sprovođenja politike regionalnog razvoja Crne Gore.

Ukupna vrijednost isplata u realizaciji razvojnih projekata i podsticajnih mjera, u 2011. godini, iznosi oko 160.63 miliona EUR i bio je usmjeren na realizaciju tri strateška cilja u okviru Strategije regionalnog razvoja.

Posmatrano po strateškim ciljevima Startegije regionalnog razvoja, oko 79.1% ukupnog iznosa isplata u 2011. godini za realizaciju razvojnih projekata, odnosilo se na prvi strateški cilj, odnosno na: razvoj ljudskih resursa, poboljšanje konkurentnosti razvojem poslovne infrastrukture kao i održivim korišćenjem privrednih, ruralnih i kulturnih resursa, na povećanje privredne aktivnosti i dalje podsticaje razvoja preduzetništva, malog i srednjeg biznisa, zatim na valorizaciju kulturnih i prirodnih potencijala i na razvoj komunalne, javne i putne infrastukture.

Za realizaciju drugog strateškog cilja definisanog Strategijom regionalnog razvoja – ubrzani razvoj manje razvijenih jedinica lokalne samouprave i regiona, u 2011. godini usmjereno je 10,5% ukupnih isplata za tu godinu.

Kada je u pitanju Strateški cilj 3 – regionalni razvoj i zaštita životne sredine, na nivou Crne Gore se realizuju projekti ukupne procijenjene vrijednosti oko 129 miliona od čega je oko 10.4%, tačnije oko 16.7 miliona realizovano u 2011. godini.

Posmatrano po regionima, od ukupne vrijednosti isplata za realizaciji razvojnih projekata i podsticajnih mjera u 2011. godini, 37,1% se odnosilo na Sjeverni region, 35,7% na Središnji i 27,2% na Primorski. Razvojni projekti koji se realizuju i planiraju u Crnoj Gori se najvećim dijelom finansiraju iz opštinskog i državnog budžeta, uz podršku EU fondova kao i međunarodnih finansijskih institucija.

1. Uvod

Prilikom kreiranja ekonomske politike Crne Gore za 2011. godinu, vršeno je sagledavanje opštih implikacija ekonomske krize na strateške pravce razvoja, razvojne mogućnosti i tokove oporavka privrede u 2011. godini, procjene mogućnosti oblikovanja unaprijeđenog preduzetničkog ambijenta i realizacije aktivnosti na projektima izgradnje kapitalne infrastrukture što je uputilo na opredjeljenje da je osnovni cilj ekonomske politike u 2011.godini:

Dinamiziranje privrednog rasta uz prioritet jačanja likvidnosti i konkurentnosti privrede.

Sistem pojedinačnih ciljeva je u funkciji ostvarivanja osnovnog cilja ekonomske politike i usmjeren je na aktiviranje svih potencijala koji mogu doprinijeti dinamiziranju privredne aktivnosti i rastu ekonomije. U tom smislu, stvaranje uslova u kojim sektor malih i srednjih preduzeća, kao osnovni nosilac razvojne koncepcije, može da razvije svoje objektivne kapacitete i uslove za implementaciju dugoročno orijentisanih mjera na

stvaranje stabilnog makro-ekonomskog okvira i sistema održivih javnih finansija, čini osnovu konzistentnog sistema ciljeva ekonomske politike.

Pojedinačni ciljevi ekonomske politike usmjereni su na:

- Sprovođenje strukturnih reformi kojim se doprinosi održivosti javnih finansija;
- Unapređivanje ambijenta prepoznatljivog po lakoći poslovanja;
- Definisane alternativnih tržišnih rješenja podrške razvojnim projektima malih i srednjih preduzeća;
- Implementaciju sistemskih rješenja podrške politici regionalnog razvoja; i
- Realizaciju novih greenfield investicija.

Takođe, ekonomskom politikom za 2011. godinu, definisano je da politika regionalnog razvoja treba da se realizuje u skladu sa Strategijom regionalnog razvoja Crne Gore od 2010-2014. godine i u okviru definisanih institucionalnih i sistemskih rješenja sa Zakonom o regionalnom razvoju Crne Gore i koordinirajućom ulogom Ministarstva ekonomije. Usmjerenje je na stvaranje uslova za ravnomjerniji regionalni razvoj i uspostavljanje trajne politike smanjenja razlika u stepenu razvijenosti regiona uz ubrzaniji razvoj manje razvijenih područja. U osnovi politike je obezbjeđivanje cjelovitog socio-ekonomskog razvoja regiona i stvaranje uslova za jačanje njihove konkurentnosti na osnovama sopstvenih potencijala i komparativnih prednosti u okviru zemlje i relaciji prema sličnim regionima u okruženju. S tim u vezi, implementacijom regionalne komponente u sektorske razvojne projekcije, stvaranjem preduslova za korišćenje mogućnosti prepristupnih fondova EU namijenjenih regionalnoj komponenti razvoja, uz druge moguće izvore finansijske podrške i realizaciju projekta kapitalne infrastrukture, treba da se stvore uslovi za smanjivanje zaostajanja u razvoju manje razvijenih regiona i njihovu integraciju u cjelinu privrednog prostora Crne Gore.

Realizacijom projektnog pristupa i obezbjeđivanjem konzistentnosti interesa lokalnih zajednica i opšteg razvojnog okvira, treba da se obezbijedi pozitivan efekat na opšti privredni rast i utiče na kvalitet života u regionima koji zaostaju u razvoju.

2. Institucionalni i pravni okvir za sprovođenje Strategije regionalnog razvoja

Nakon usvajanja Strategije regionalnog razvoja 29.07.2010. godine, prvi korak u njenoj implementaciji se odnosio na osnaživanje Sektora za razvoj u okviru Ministarstva ekonomije, čiji se osnovni zadatak odnosi na sprovođenje Strategije regionalnog razvoja. Tako je u 2011. godini i početkom 2012. broj zaposlenih u ovom sektoru uvećan za 3 državna službenika, čime je ukupan broj zaposlenih u sektoru trenutno 8.

Drugi važan korak u sprovođenju Strategije regionalnog razvoja Crne Gore 2010-2014. je usvajanje Zakona o regionalnom razvoju u aprilu 2011. godine u Skupštini Crne Gore. Ovim zakonom je stvoren pravni osnov koordinacije aktivnosti u sprovođenju politike regionalnog razvoja, načela podsticanja regionalnog razvoja, planiranje regionalnog razvoja, razvrstavanje jedinica lokalne samouprave prema stepenu razvijenosti i stepenu konkurentnosti, podsticanje ravnomjernijeg regionalnog razvoja, finansiranje, Partnerski savjet za regionalni razvoj.

U procesu implementacije Zakona o regionalnom razvoju u 2011. godini, Vlada Crne Gore je donijela sljedeće podzakonske akte:

- Uredbu o metodologiji izračunavanja indeksa razvijenosti jedinice lokalne samouprave („Sl. list CG“, br 42/11)
- Odluku o osnivanju Partnerskog savjeta za regionalni razvoj (Sl. list CG“, br. 42/11)
- Rješenje o imenovanju članova Partnerskog savjeta za regionalni razvoj (Sl. list CG br. 54/11).

U 2012. godini, u okviru implementacije Zakona o regionalnom razvoju, usvojena je Uredba o metodologiji izračunavanja stepena konkurentnosti jedinice lokalne saouprave.

Ministarstvo ekonomije je u julu 2011. godine, na osnovu Zakona o regionalnom razvoju donijelo Pravilnik o metodologiji za izradu Strateškog plana razvoja jedinice lokalne samouprave (Sl. list CG“, br 37/11). Na osnovu Pravilnika, jedinice lokalne samouprave su započele proces izrade Strateškog plana razvoja u 2011. godini, od kojih su neki već usvojeni u 2012. godini. Konkretnije, na dan 29.06.2012. godine stanje izrade ili usvojenih Strateških planova razvoja je bilo sljedeće:

Tabela br 1: Faze izrade Strateških planova razvoja po opštinama

Usvojen	U proceduri usvajanja ili upućivanja na usvajanje	U izradi
Danilovgrad	Bijelo Polje	Ulcinj
Cetinje	Andrijevisa	Nikšić
Berane	Bar	Plav
Žabljak	Kolašin	Pljevlja
Mojkovac	Tivat	Podgorica
	Šavnik	Budva
	Plužine	Kotor
		Rožaje ¹
		Herceg-Novi

Izvor: Ministarstvo ekonomije

Takođe, u julu 2011. godine, Ministarstvo ekonomije je, na osnovu člana 10 Zakona o regionalnom razvoju, izradilo Mapu resursa koja obuhvata prirodne i kulturne karakteristike, geografski položaj, ljudske i druge resurse sa procjenom optimalnih pravaca specijalizacije regiona Crne Gore, kako bi na adekvatan način pomoglo jedinicama lokalne samouprave, da Mapu koriste kao podlogu u izradi Strateških planova razvoja.

Takođe, u procesu implementacije Zakona o regionalnom razvoju (član 22), Ministarstvo ekonomije je objavilo javni poziv br. 14/11 od 03.11. 2011 godine, sa ciljem nabavke ili razvoja softverskog rješenja elektronske baze o razvojnim projektima. Međutim, od dvije dospjele ponude, nijedna nije bila formalno ispravna, zbog čega je Ministarstvo ekonomije donijelo rješenje o poništenju ove javne nabavke. U 2012. godini, u budžetu Ministarstva nijesu planirana sredstava za nabavku ili razvoj elektronske baze podataka o razvojnim projektima, zbog čega se javna nabavka nije mogla ponovo sprovesti. Međutim, zbog neophodnosti nabavke/razvoja ovog softverskog rješenja i izrade propisa o uređenju bližeg načina unosa i korišćenja podataka, vrste i obima podataka koji se unose u elektronsku bazu, kao i zbog neophodnosti ispunjenja zakonske obaveze, Ministarstvo ekonomije se obratilo međunarodnim razvojnim organizacijama za finansijsku podršku u nabavci/razvoju elektronske baze podataka o razvojnim projektima. Na osnovu prvih odgovora od strane donatora, moguće je računati da će u 2012. godini uspostavljanje elektronske baze o razvojnim projektima biti podržano i da će baza do kraja 2012. godine biti uspostavljena i korišćena sa svih lokacija (opština i organa državne uprave koji učestvuju u kreiranju i implementaciji politike regionalnog razvoja).

3.Realizacija strateških ciljeva iz Strategije regionalnog razvoja Crne Gore u 2011.

U uslovima restriktivnog budžetskog okvira koji je bio karakterističan za 2011. godinu, i pratećih efekata finansijske krize, sprovedene su brojne aktivnosti na ostvarenju ciljeva Strategije regionalnog razvoja i Zakona o regionalnom razvoju, ali ipak, ove aktivnosti nijesu dovoljne da bi sa ograničenim finansijskim

¹ Opštine Rožaje i Herceg Novi su u značajnom zaostatku u izradi Strateškog plana razvoja u odnosu na ostale

i kadrovskim resursima u relativno kratkom roku, mogli govoriti o značajnijem smanjenju regionalnih nejednakosti.

Strategija regionalnog razvoja Crne Gore 2010-2014. definiše razvojne ciljeve usmjerene ka socio-ekonomskom razvoju države, smanjenju regionalnih razlika i jačanju potencijala za razvoj onih dijelova zemlje koji zaostaju u razvoju. Osnovni cilj Strategije regionalnog razvoja je postizanje ravnomjernijeg socio-ekonomskog razvoja Crne Gore u skladu sa principima održivog razvoja, stvaranjem uslova za povećanje konkurentnosti svih dijelova zemlje i realizaciju njihovih razvojnih potencijala.

- Strategija ima tri specifična cilja: (i) *Ravnomjerniji razvoj svih jedinica lokalne samouprave i regiona;* (ii) *Ubrzani razvoj manje razvijenih jedinica lokalne samouprave i regiona;* (iii) *Regionalni razvoj i zaštita životne sredine.*

Izveštaj o realizaciji Strategije regionalnog razvoja za 2011. godinu je usmjeren na realizaciju ovih specifičnih ciljeva, odnosno mjera i aktivnosti za njihovo ostvarenje, tako da njegova struktura daje uvid u aktivnosti koje su realizovane u 2011. godini, po prioritetima i mjerama definisanim Strategijom.

Na osnovu navedenog, u okviru sljedeća tri strateška cilja Strategije regionalnog razvoja, u izvještaju su prikazane mjere, aktivnosti i vrijednost njihove realizacije u 2011. godini:

- **Strateški cilj 1:** *Ravnomjerniji razvoj svih jedinica lokalne samouprave i regiona;*
Kroz prilagođavanje i bolju povezanost potreba razvoja na lokalnom i regionalnom nivou sa prioritetima razvoja na nacionalnom nivou, te usklađivanje potreba razvoja na lokalnom i regionalnom nivou sa raspoloživim nacionalnim i EU fondovima koji su namijenjeni razvoju;

- **Strateški cilj 2:** *Ubrzani razvoj manje razvijenih jedinica lokalne samouprave i regiona;*
Kroz obezbjeđivanje uslova za prepoznavanje, povećanje i optimalno korišćenje njihovih razvojnih potencijala eliminisanjem uzroka koji sprečavaju njihov razvoj;

- **Strateški cilj 3:** *Regionalni razvoj i zaštita životne sredine.*
Kroz unapređenje uslova za održivo korišćenje prirodnih resursa, primjenu nisko karbonskih tehnologija i razvoj komunalne infrastrukture, pružajući posebnu podršku područjima koja zaostaju u razvoju.

Prioriteti navedenih ciljeva grupisani su po regionima, tako da su podijeljeni prioriteti Sjevernog, Središnjeg i Primorskog regiona. Na taj način dat je značaj specifičnostima svakog regiona, kako onim pozitivnim, tako i negativnim.

Strateški cilj 1: RAVNOMJERNIJI RAZVOJ JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I REGIONA

1.1. PRIORITETI RAZVOJA SJEVERNOG REGIONA

1.1.1. Razvoj ljudskih resursa

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioci
						Državni budžet	Ostali izvori	
1.1.1.1 Unapređenje tržišta rada i sistema zapošljavanja	1.1.1.1.1 Programi za stimulisanje zapošljavanja	Lokalne inicijative za povećanje zapošljivosti nezaposlenih lica u pilot opštinama na sjeveru Crne Gore	16.05.2011 - 16.12.2011.	463.221,72	340.028,11	340.028,11	/	MRISS, ZZZCG
		Osnivanje servisa za posredovanje i zapošljavanje OSI	07.11.2011 - 07.08.2012.	12.300,00	5.260,00			DZS, Udruženje paraplegičara Bijelo Polje i Mojkovac
		Zapošljavanje organizovanjem javnih radova u Sjevernom regionu - organizovano 56 javnih radova na kojima je angažovano 386 lica	2011.					ZZZCG
		Zapošljavanje pripravnika- U Sjevernom regionu je zaposleno 216 lica	2011.					ZZZCG
	1.1.1.1.2 Programi za unapređenje tržišta rada	Harmonizacija i implementacija zakonske regulative u oblasti Inspekcije rada i Inspekcije zaštite na radu sa EU regulativom IPA 2009 ²	januar 2011- decembar 2012.	1.360.000,00	200.000,00	180.000,00	EU fondovi – 1.180.000,00	MRISS
		Reforma tržišta rada i razvoj radne snage IPA 2008 ³	01.02.2010 - 31. 01. 2012.	1.800.000,00	884.379,00	463.221,72	EU- fondovi 1.336.778,2	MRISS, ZZZCG, MPIS

² Projekat se odnosi na reformu inspekcije rada i zaštite na radu na nacionalnom nivou, tako da nije moguća podjela po regionima.

³ Projekat se odnosi na reformu tržišta rada i razvoj radne snage na nacionalnom nivou, tako da nije moguća podjela po regionima.

1.1.1.2 Promovisanje društvene inkluzije	1.1.1.2.1 Razvijanje servisa socijalne zaštite u opštinama u Sjevernom regionu (Servis za posredovanje i zapošljavanje osoba sa invaliditetom: Servis pomoći podrške ženama; Servis sveobuhvatene podrške porodici u riziku)	Pomoć i podrška ženama u Bijelom Polju	07.11.2011-07.08.2011.	17.457,00	10.747,00		SOS- telefon za žene i djece žrtve nasilja
		Uspostavljanje servisa sveobuhvatne podrške porodici u riziku u Bijelom Polju	01.11.2011-31.07.2011.	18.064,00			JU Centar za podršku djeci i porodici, NVO Žene za bolje sutra
		Izgradnja dnevnog centra za djecu sa posebnim potrebama u Beranama	Završna faza, 80% radova završeno	168.000,00	147.000,00	90.000,00 Grant Fonda od Igara na sreću	MRSS, lokalna samouprava
		Izgradnja objekta J.U. Dnevni centar - Pljevlja	Završen	469.220,69	291.546,86		Opština Pljevlja
1.1.1.3 Jačanje kapaciteta lokalnih samouprava za strateško planiranje i korišćenje EU fondova i drugih raspoloživih izvora finansiranja	1.1.1.3.1 Izrada Strateških planova razvoja jedinica lokalne samouprave	Otpočeo proces izrade SPR na osnovu Zakona o regionalnom razvoju u opštinama Sjevernog regiona	2011-2012		-	-	ME, ZOCCG, JLS

Imajući u vidu da su demografski trend, stopa nezaposlenosti i stopa obrazovanja, neki od ključnih indikatora koji ukazuju na postojanje razlika u razvoju regiona u Crnoj Gori, a iza kojih stoji niz problema vezanih za ljudske resurse, razvoj ljudskih resursa upravo je prepoznat kao jedan od problema koji iziskuju pažnju. Stoga, u okviru ove mjere u

toku 2011. godine realizovane su aktivnosti usmjerene na unapređenje tržišta rada i sistema zapošljavanja, promovisanje društvene inkluzije, na ulaganje i izgradnju sistema doživotnog obrazovanja i na jačanje kapaciteta lokalnih samouprava za strateško planiranje i korišćenje EU fondova i drugih raspoloživih izvora finansiranja.

Sjeverni region, kao manje razvijeni, suočava se sa većim brojem problema u oblasti ljudskih resursa, počevši od negativnog demografskog trenda koji je zabilježen već u posljednjih nekoliko decenija i sa sobom nosi različite probleme na polju ljudskih potencijala i kadrova, pa u krajnjem, ali ne manje bitnom – visokom stopom nezaposlenosti. Zbog toga, aktivnosti i projekti vezani za poboljšanje demografskog trenda u Sjevernom regionu zaslužuju posebnu pažnju i angažovanje. Stoga, u toku 2011. godine u tom smjeru realizovane su aktivnosti u okviru 11 razvojnih projekata od kojih je, za 8 projekata poznata ukupna vrijednost u visini 4.308.263,41 EUR, dok je u 2011. godini angažovano 1.878.960,97 EUR.

1.1.2. Poboljšanje konkurentnosti razvojem poslovne infrastrukture i okruženja

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци
						Državni budžet	Ostali izvori	
1.1.2.1 Izgradnja i opremanje privrednih zona, biznis inkubatora, poslovno-razvojnih centara	<u>1.1.2.1.1</u> <i>Otvaranje biznis zone u Sjevernom regionu</i>	- Definisana biznis zona u Beranama 29.12.2011. godine - Definisana biznis zona u Kolašinu 29.12.2011. godine	2011.	-	-			

Biznis zone predstavljaju jedan od modela za podizanje poslovnog ambijenta, odnosno podizanja na veći nivo, pri čemu je cilj ostvariti veći broj zaposlenih lica, investicija, kao i broj malih i srednjih preduzeća. U toku 2011. godine definisane su dvije biznis zone koje pripadaju Sjevernom regionu, i to u opštinama Kolašin i Berane.

1.1.3. Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци
						Državni budžet	Ostali izvori	
1.1.3.1 Održavanje i unapređenje komunalne i javne infrastrukture, prije svega upravljanje otpadnim vodama i otpadom	1.1.3.1.1 Izgradnja vodovodne infrastrukture u Sjevernom regionu	Vodovod Rožaje	2007-	2.590.000,00	100.000,00		440.000,00 -TIKA 2.050.000,00 - EIB	MORIT i Opština Rožaje
		Izgradnja vodovoda Polica - Berane	V faza		200.000,00			MPIRR
		Izgradnja seoskih vodovoda – Bijelo Polje		145.000,00	112.592,00			Opština Bijelo Polje
		Izgradnja vodovoda Lazine - Mojkovac		76 000,00	45 215,66			Opština Mojkovac
		Seoski vodovodi - Pljevlja	U toku	131.784,06		25.000,00	80.253,83	MPIRR, Opština Pljevlja
		Idejni projekat rekonstrukcije gradske vodovodne mreže - Pljevlja	U toku	79.560,00	25.000,00		25.000,00	Opština Pljevlja
		Sanacija vodovoda i izgradnja manjeg mosta u Jasenici - Plav	U toku	170.000,00		170.000,00		DJR, Tehno put” Podgorica
		Vodovod Bijela - Šavnik	Završen	20.000,00	17 933,40		20.000,00	Opština Šavnik
		Rekonstrukcija vodovoda Boan - Šavnik	2010-2011.	30.000,00	1.889,55		30.000,00	Opština Šavnik
		1.1.3.1.2 Izgradnja i unapređenje javne i komunalne infrastrukture	Izgradnja stočne pijace u Beranama	Urađen glavni projekat i radi se revizija glavnog projekta.	400.000,00			

	Izgradnja stambene zgrade za soc.slučajeve i RAE populaciju – Bijelo Polje	2011-	282.006,00	214.860,00		214.860,00 – opštinski budžet	MRISS i Opština Bijelo Polje
	Poboljšanje uslova rada na mliječnoj pijaci u Beranama	Završen projekat	22.583,00	22.583,00		USAID, Opština	CHF-Projekat ekonomskog razvoja, Opština Berane
	Izgradnja i adaptacija skloništa za napuštene životinje	U toku	29.541,40	29.541,40			Opština Pljevlja
	Izgradnja visokonaponskog voda i trafo stanice za školu na Gukama	U toku	65.925,26	40.292,50			Opština Pljevlja
	Izgradnja zgrade MZ Gusinje	U toku	172.000,00			Opština, Fonadacija Gusinje	Opština Plav
	Sanacija vodovodne, kanalizacione i elektro mreže oko dječijeg vrtića i sportskih terena	Završen	28.980,24	28.980,24		Opština, UNDP	Opština Plužine
	Završni radovi na izgradnji stambene zgrade u Žabljaku	2010 -	365.775,67	28.647,05			Glavni grad i Opština Žabljak
	Objekti pravosudnih organa-rekonstrukcija i adaptacija Višeg i Osnovnog suda u opštini Bijelo Polje	Projekat završen	169.228,37	169.228,37	Opšti prihodi državnog budžeta	/	Direkcija javnih radova u saradnji sa pravosudnim organima
	Objekti pravosudnih organa u opštini Berane	Projekat završen	290.825,81	290.825,81	Opšti prihodi državnog budžeta	/	Direkcija javnih radova u saradnji sa

								pravosudnim organima
	Objekti tužilaštva u opštinama Kolašin, Plav, Pljevlja, Rožaje	Projekat završen	306.136,21	306.136,21	Opšti prihodi državnog budžeta	/		Direkcija javnih radova u saradnji sa Državnim tužilaštvom
	Izgradnja dijela poslovnog centra „Trougao“- Mojkovac	U toku	110 000,00	48 504,50		48.504,50 – opštinski budžet		Opština Mojkovac
	Izgradnja trafostanice u Ulici Vuka Karadžica „RAZVRŠJE“ - Žabljak	U toku	80.000,00	79.826,81		79.826,81 – opštinski budžet		Opština Žabljak
	Završni radovi na izgradnji Tržnog centra- Žabljak		36.700,00	36.673,37		36.673,37 – opštinski budžet		Opština Žabljak
	Rekonstrukcija fasada i sanacija krovova na stambenim zgradama u Pljevljima		79.587,51	79.587,51		79.587,51 – opštinski budžet		Opština Pljevlja
1.1.3.1.3 Izgradnja i unapređenje sportske infrastrukture u Sjevernom regionu	Sportska dvorana u Beranama	Projekat u toku	4.400.000,00	380.057,55	Opšti prihodi državnog budžeta	/		Direkcija javnih radova
	Izgradnja i rekonstrukcija fudbalskih terena u Beranama	Projekat u toku		260.415,79	Opšti prihodi državnog budžeta	/		Fudbalski savez CG -Opština Berane -Direkcija javnih radova
	Sportski kompleks u Kolašinu	Projekat završen	2.400.000,00	271.214,62	Opšti prihodi državnog budžeta			Ministarstvo održivog razvoja i turizma -Direkcija javnih radova
	Izgradnja Gradske sportske dovrane u Kolašinu	U toku	1.630.000,00	300.000,00	Opšti prihodi državnog			Vlada CG, Opština Kolašin

						budžeta		
		Izgradnja dječijeg igrališta u MZ Pešca - Berane	Projekat završen	13.500,00 - 4.000,00 opštinski budžet; - Caritas Luxembourg	13.500,00		4.000,00 Opštinski budžet; - Caritas Luxembourg	Opština Berane
		Izrada pomoćnih sportskih terena u Beranama	Tender za izbor izvođača u toku, Izrađen glavni projekat i zemljište			Državni budžet 320.000,00		DJR
		Asfaltiranje sportskih terena u Bijelom Polju.	2011.	50.000,00	50.505,00		50.505,00 – opštinski budžet	Opština Bijelo Polje
		Započeta realizacija projekta rekonstrukcije sportske hale u Mojkovcu.	2011-	349.689,62		69.937,92	IPA -237.788,94; Opština - 41.962,75	Opština Mojkovac
		Stadion u Gusinju	U toku.	40.000,00			Caritas, Opština	Opština Plav
		Radovi na izradi tribina na sportskom terenu u naselju Plužine	Završen.	27.951,56	27.951,56		Opština, UNDP	Opština Plužine
	1.1.3.1.4	Poliklinički centar sa Urgentnim centrom u Beranama	2011-2013.	2.600.000,00	932,52	Opšti prihodi državnog budžeta		DJR
	Izgradnja i unapređenje zdravstvene infrastrukture	Nova zgrada Doma zdravlja – Bijelo Polje	U toku 2011.	2.679.328,00	2.351.181,00		2.351.181,00	Dom zdravlja, Opština
		Rekonstrukcija Doma zdravlja - Rožaje	2010-2011.	95.000,00	95.000,00	Kapitalni budžet		Vlada, DJR

		U 2011. godini realizovano je 134 donatroskih projekata u oblasti zdravstva. ⁴	2011.	2.106.052,80	2.106.052,80	30.104,55	Donatori	Ministarstvo zdravlja, Donatori
1.1.3.1.5 Izgradnja i unapređenje predškolske i školske infrastrukture		Rekonstrukcija i dogradnja dječijeg vrtića i jaslica Bijelo Polje	2011-2014	3.350.000,00	48.355,04	Opšti prihodi državnog budžeta		Opština Blijelo Polje, DJR
		O.Š. Dušan Korać - Bijelo Polje	Izrada idejnog rješenja	5.560.000,00	13.095,38			DJR
		Srednja elektro-ekonomska škola – Bijelo Polje		411.687,00	313.702,00		313.702,00 Kredit Svjetske banke	MPIS, ME
		Univerzitetski centar u Beranama	Projekat u toku	3.223.799,56	209.479,21	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR
		JU OŠ „Radomir Mitrović“ - Berane	Započet u 2011.	273.079,00			Kredit Svjetske banke	MPIS, ME
		Osnovna škola „Risto Manojlović“ i Osnovna Muzička škola - Kolašin	Projekat završen.	6.144.571,00	2.785.617,27	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR
		Povećanje energetske efikasnosti-područno odjeljenje Lipovska Bistrica i edukacija učenika o održivom razvoju - Kolašin	15.02.-31.10.2011	12.000,00	12.000,00		Ministarstvo inostranih poslova Finske	Osnovna škola „Risto Manojlović“
		O.Š. „Salko Aljković“ - Pljevlja	Zaršena I faza.	2.000.000,00	301.484,26	Opšti prihodi državnog budžeta	/	
		Nova osnovna škola Guke – Pljevlja		711.841,83	301.484,26	301.484,26		DJR

⁴ Projekti se odnose na cjelokupnu teritoriju Crne Gore.

		Glavni projekat rekonstrukcije Gimnazije - Pljevlja		47.000,00	23.500,00			Opština Pljevlja
		Podizanje svijesti o održivom razvoju i poboljšanje uslova za kulturu i sport u školi - Rožaje	15.02- 31.10.2011.	11.997,81	11.997,81		Ministarstvo inostranih poslova Finske	JU OŠ „Dušan Obradović”
		Podizanje nivoa svijesti i edukacija učenika i građana o selektivnom prikupljanju otpada i reciklaži kroz saradnju škole, zajednice, organizacija civilnog društva, lokalne samouprave i ostalih relevantnih institucija - Berane	15.02-31.10.2011.	11.760,00	11.760,00		Ministarstvo inostranih poslova Finske	JU OŠ „Radomir Mitrović”
		Podizanje svijesti o održivom razvoju u cilju smanjenja potrošnje energenata u školi - Mojkovac	15.02-31.10.2011.	10.915,00	10.915,00		Ministarstvo inostranih poslova Finske	JU OŠ „Aleksa Đilas –Bečo”
	1.1.3.1. 6 Izgradnja i unapređenje službi zaštite i spašavanja	Unapređenje centra službe zaštite i spasavanja u Beranama.	Potpisan ugovor, implementacija započela 01.februara 2011. Projekat traje 24 mjeseca.	636.321,13 --fondovi Eu; državni i opštinski budžeti	10.000,00			Opština Berane, Vlada
Izgradnja i tehničko opremanje Službe zaštite i spasavanja opštine Šavnik		2011-2013.	558.061,80	35.000,00	145.096,07	412.965,73 fondovi Eu	Vlada, Opština Šavnik	
Izgradnja i opremanje vatrogasnog doma		2011/2012.	558 061,80	11 849,58		Opština- 6%; 74% delegacija EU u Crnoj Gori i 20% Vlada Crne Gore	Opština Šavnik	

	1.1.3.1.7 Izgradnja i unapređenje graničnih prelaza	Granični prelaz Dračenovac	Projekat završen	850.045,10	267.974,67	Opšti prihodi državnog budžeta	/	MUP, Delegacija EU u Crnoj Gori, DJR
		Granični prelaz Dobrakovo	Projekat završen	2.632.985,00	400.000,00	Opšti prihodi državnog budžeta	/	MUP, Delegacija EU u Crnoj Gori, DJR
	1.1.3.1.8 Uređenje riječnih korita	Uređenje korita rijeke Čehotine - Pljevlja	Projekat u toku	585.000,00	96.264,75	Opšti prihodi državnog budžeta		Opština Pljevlja, DJR
1.1.3.2 Izgradnja, održavanje i unapređenje saobraćajne infrastrukture (željeznickog, vazdušnog i drumskog saobraćaja)	1.1.3.2.1 Izgradnja putne infrastrukture	Izgradnja puta Zabrdje- Gradišnica - Andrijevića		759.260,28	22.298,51	197.407,67	561.852,61 EU fondovi	DJR
		Rekonstrukcija regionalnog puta R – 10 ; dionica Tomaševo – Pavino polje – Bijelo Polje	Projekat završen u 2011. god.	3.076.634,93	2.461.739,90	3.076.634,93		DZS
		Rekonstrukcija puta R -18 Boan – Bukovica ; dionica Tušina – Bukovica (Žabljak)	Projekat završen u 2011. god.	1.215.289,18	795.087,67	1.215.289,18		DZS
		Sanacija puta R – 7 most ” Zeleni vuča -Rožaje”	Projekat završen u 2011. god.	413.100,16	413.100,16	413.100,16		DZS
		Rekonstrukcija raskrsnice magistralnih i regionalnih puteva m – 2 i M – 21 - raskrsnica Ribarevina – Bijelo Polje	Projekat završen u 2011. god.	181.628,63	181.628,63	181.628,63		DZS

		Izgradnja vezne saobraćajnice između puteva M- 9 i M- 2 (izgradnja mosta na Tari kod Kolašina)	Projekat u toku	2.222.223,66	974.094,26	974.094,26		DZS
		Rekonstrukcija puta R – 9 Plav – Grnčar ; dionica Gusinje – Grnčar	Projekat u toku	2.066.666,61	335.220,14	2.066.666,61		DZS
		Izgradnja novog mosta na putu M – 9 Kolašin – Andrijevića – Čakor ; dionica Mataševo – Andrijevića	Projekat završen u 2011. god.	52.268,36	52.268,36	52.268,36		DZS
		Izgradnja tunela "Tifran " - Berane	Projekat u toku	4.442.147,17	37.081,48	4.442.147,17		DZS
		Sanacija mosta "Bijela Crkva 2 " - Rožaje	Projekat završen u 2011. god.	214.273,20	214.273,20	214.273,20		DZS
		Sanacija mosta "Ajkunića " - Rožaje	Projekat završen u 2011. god.	321.165,37	321.165,37	321.165,37		DZS
		Sanacija mosta "Štitarica " - Mojkovac	Projekat završen u 2011. god.	99.238,50	99.238,50	99.238,50		DZS
		Sanacija mosta "Mojkovac "	Projekat završen u 2011. god	49.126,23	49.126,23	49.126,23		DZS
		Građevinski i elektromontažni radovi na građenju obilaznice Žabljak		919.179,47	919.179,47	919.179,47		DZS

		Modernizacija lokalnih puteva u opštinama (AN, BP, KL, MK, PL, PV, PŽ, RO, ŽB, ŠV)	Projekat u toku	1.071.839,46	1.071.839,46	Opšti prihodi državnog budžeta		DJR
		Gradske saobraćajnice (BP, KL, PL, PV, RO, ŽB, BP)	Projekat započet i završen u 2011.	1.346.081,21	1.346.081,21	Opšti prihodi državnog budžeta		DJR
		Rekonstrukcija dijela lokalnog puta Crkvičko Polje – Nikovici (Plužine)	2011-2013.	789.806,88	5456,67	205.349,79	584.457,09	DZS
		Zaobilaznica – Bijelo Polje	2011-	26.832.675,00	4.191.368,00	4.007.337,00	184.031,00 Opštinski budžet	MSIP, Opština Bijelo Polje
		Rekonstrukcija puta Sl.Most-Pavino Polje	2011-	8.016.217,00	2.461.844,00	2.430.418,00	31.426,00 – opštinski budžet	MSIP, Opština Bijelo Polje
		Most u Strojtanici – Bijelo Polje	2010-2011.	505.000,00	285.400,00	156.974,00	128.426,00 – opštinski budžet	Opština Bijelo Polje
		Rekonstrukcija mosta na Ribarevinamama	2011.	508.660,00	508.660,00	508.660,00		DZS
		Izrada tampon sloja na lokalnim putevima u Bijelom Polju	2011.	143.895,00	143.895,00		143.895,00 – opštinski budžet	Opština Bijelo Polje
		Probijanje puteva u Bijelom Polju	2011.	84.135,00	84.135,00		84.135,00 – Opštinski budžet	Opština Bijelo Polje
		Rekonstrukcija ulica – Bijelo Polje	2011.	250.722,00	250.722,00		250.722,00 – opštinski	Opština Bijelo Polje

		Rekonstrukcija Ul. Narodne revolucije - Pljevlja	U toku	850.310,79	679.432,14			Opština Pljevlja
		Rekonstrukcija ul. Save Kovačevića - Pljevlja	Završen	2.246.395,94	524.564,20			Opština Pljevlja
		Asfaltiranje seoskih puteva - Pljevlja	Završen	1.055.618,31	732.875,83			Opština Pljevlja
		Glavni projekat puta Kosanica-Glibači-Bobovo-Meštrevac		95.000,00	30.850,00			Opština Pljevlja
		Proboj i nasipanje lokalnih puteva - Šavnik	2011.	20 000,00	20 000,00		20 000,00 – opštinski budžet	Opština Šavnik
		Izgradnja saobraćajnice i trotoara ispred hotela "Soa"- Žabljak	2011.	23.750,00	23.750,00		23.750,00 – opštinski budžet	Opština Žabljak
		Izrada projekta za modernizaciju lokalnih puteva u opštini Pljevlja	U toku	43.500,00	9.507,50			Opština Pljevlja
		Glavni projekat aerodroma u Pljevljima	2011.	12.000,00	12.000,00			Opština Pljevlja
		Rekonstrukcija puta Murino-Čakor	U toku	885.594,62	643.993,58	643.993,58		DZS
		Izgradnja Jezerske ulice	Završen	700.000,00		550.000,00	150.000,00 Opštinski budžet	DZS, Opština Plav

		Izgradnja mosta na Limu - Plav	Završen	220.000,00		220.000,00		DZS
		Izgradnja puta Gusinje - Grnčar	U toku	2.100.000,00		2.100.000,00		DZS
		Projekat „Izgradnja puta Plav-Vojno selo-Gusinje	U toku	46.000,00		46.000,00		DJR
		Rekonstrukcija dijela lokalnog puta Crkvicko Polje - Nikovici	U toku	789.806,88	5.456,67	157.961,38	584.457,09 – EU fondovi, Opština - 47.388,41	DJR
		Radovi na lokalnim putevima - Plužine	Završen	348.687,14	348.687,14			Opština Plužine
		Sanacija oštećenog asfaltnog zastora u naselju Plužine	Završen	29.731,45	29.731,45		29.731,45	Opština Plužine
		Izgradnja ulice pored doma zdravlja - Rožaje	2011.	71.936,19	71.936,19		71.936,19 -opštinski budžet	Opština Rožaje, Agencija za investicije
		Izgradnja ulice Čatovska - Rožaje	2011.	54.137,94	54.137,94		54.137,94 -opštinski budžet	Opština Rožaje, Agencija za investicije
		Sanacija gradskih ulica u Rožajama	2011-	76.991,99	25.811,33		25.811,33 -opštinski budžet	Opština Rožaje, Agencija za investicije

		Izgradnja trotoara u ulici trg IX Crnogorske brigade - Rožaje	2011-	60.000,00	60.000,00		Opština, TIKA	Opština Rožaje, Agencija za investicije
		Sanacija lokalnih puteva u Rožajama	2011.	81.094,68	81.094,68		30.363,26	Opština Rožaje, Agencija za investicije
		Otkup zemljišta za izgradnju poluobilaznice Zeleni –Crnja, opština Rožaje	2011.	143.650,00	143.650,00		80.000,00 -opštinski	Opština Rožaje, Direkcija za imovinu
		Otkup zemljišta za izgradnju ulice Kosovska, opština Rožaje	2011.	50.938,00	50.938,00		50.938,00 -opštinski budžet	Opština Rožaje, Direkcija za imovinu
		Otkup zemljišta za izgradnju ulice Sandžačka, opština Rožaje	2011.	100.000,00	100.000,00		100.000,00 -opštinski budžet	Opština Rožaje, Direkcija za imovinu
	1.1.3.2.2 Sanacija i rekonstrukcija željezničke infrastrukture	Glavna opravka remont pruge na dionici Biljelo polje - Kruševo - Mijato kolo 17,18 km	2010/ septembar 2011.	7.000.000,00	1.398.400,77		7.000.000,00 EIB kredit	MSP, ŽICG
		Sanacija tunela br. 171, 173 na dionici Trebaljevo – Kolašin	Novembar 2008/ septembar 2011. godine	1.835.011,13	70.932,00		1.835.011,13 EBRD kredit	MSP, ŽICG
		Sanacija četiri kosine i izrada tri zaštitne galerije na dionici Trebešica - Lutovo	Maj 2009/ jun 2011. godine	1.652.951,91	444.826,21		1.652.951,91 EBRD kredit	MSP, ŽICG
		Glavna opravka remont pruge na dionici Tebaljevo - Kolašin 11 km	Januar 2010/ jun 2011. godine	5.000.000,00	1.013.014,03		5.000.000,00 - IPA 2009	ŽICG

		Rekonstrukcija pruge Beograd-Bar	2010-2011.	7.841.196,00	2.613.732,00	2.613.732,00		ŽICG
1.1.3.3 Veći stepen bezbjednosti u saobraćaju		Glavni projekti za građevinske i elektro radove ⁵	Januar 2009. godine / završen u junu 2011. godine.	1.000.000,00	399.600,00		1.000.000 EU fondovi	MSP, ŽICG
	1.1.3.3.1 Izgradnja opštinske i regionalne infrastrukture za veću bezbjednost saobraćaja	Uspostavljanje funkcionalne parking infrastrukture u opštini Bijelo Polje	2011-2013.	710.689,66		184.779,31	525.910,35 IPA fondovi	Vlada, opština
		Modernizacija gradske parking infrastrukture u opštini Pljevlja		842.378,06		219.018,3	623.359,76	Vlada, Opština
		Izgradnja parkinga – Bijelo Polje	2010-2012.	58.279,00	43.546,00		43.546,00 – opštinski budžet	Opština Bijelo Polje
		Sanacija klizišta na lok. Putevima – Bijelo Polje		21.000,00	21.000,00		21.000,00 – opštinski budžet	Opština Bijelo Polje
		Izgradnja potpor. zida u Brčve- Bijelo Polje	2011-	8.000,00	6.772,00		6.772,00 – opštinski budžet	Opština Bijelo Polje
		Sanacija klizišta Cerovo – Bijelo Polje	2011-	10.000,00	2.713,00		2.713,00 – opštinski	Opština Bijelo Polje
		Izgradnja podzemne garaže 13.jul Bijelo Polje	2011-	842.378,06	28.421,66		EU fondovi, Opština	Opština Bijelo Polje
		Zaštita puta od erozije rijeke Lim na putnom pravcu R-2 Andrijevića – Berane (Trepča)	Projekat završen u 2011. god.	83.448,19	83.448,19			DZS
		Zaštita trupa puta od erozije rijeke Lim na M- 2, dionica Ribarevina – Berane (Skakavac)	Projekat završen u 2011. god.	400.318,97	400.318,97			DZS
		Sanacija klizišta "Goransko " na magistralnom putu M – 18 Nikšić – Plužine		67.494,38	67.494,38		67.494,38	DZS

⁵ Radovi na elektro mreži pruge Bar-Beograd, aktivnost se realizuje u svim regionima.

		Modernizacija gradske parking infrastrukture u opštini Pljevlja	2011- 2013.	842.378,06	31.531,21			Vlada, Opština
--	--	---	-------------	------------	-----------	--	--	----------------

Komunalna, javna i putna infrastruktura su oblasti u kojima je u toku 2011. godine bilo najviše realizovanih projekata. Projekti su bili usmjereni na izgradnju, održavanje i unapređenje komunalne i javne infrastrukture, prije svega: upravljanje otpadnim vodama i otpadom; vodovodne; sportske; saobraćajne (drumskog i željezničkog saobraćaja) infrastrukture i veći stepen bezbjednosti u saobraćaju; kao i zdravstvene i školske infrastrukture. Aktivnosti proistekle iz prve mjere ovog prioriteta sadrže velike projekte usmjerene na unapređenje vodovodne mreže; na poboljšanje sportske, zdravstvene i školske infrastrukturu; kao i na unapređenje službi zaštite i spašavanja, u opštinama Sjevernog regiona.

U okviru druge mjere za ovaj prioritet realizuju se veliki projekti iz oblasti saobraćaja, poput: izgradnje i rekonstrukcije regionalnih, magistralnih i loklanih sagrađajnica, izgradnje zaobilaznica, izgradnje tunela i mostova; kao i unapređenje prateće saobraćajne infrastrukture.

1.1.4 Poboljšanje konkurentnosti održivim korišćenjem privrednih, ruralnih i kulturnih resursa

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци
						Državni budžet	Ostali izvori	
1.1.4.1 Dalje unaprjeđenje ruralnog i novih vidova turizma (biciklizam, splavarenje, lovni turizam i sl)	1.1.4.1.1 Unapređenje turističke ponude sjevera Crne Gore	Održivi turizam za jednake šanse- STEC – Opština Berane	Potpisan ugovor 23.11.2010. implementacija započela	359.884,04			- 27,151.34 opštinski budžet - Učešće Delegacije EU 85%	Opština Berane

		Unapređenje turističke infrastrukture u Kolašinu ⁶	U toku	553.915,18			EU Fondovi, opštinski budžet	Opština Kolašin
		Izgradnja pješačke Staze u Poljima – Mojkovac	U toku	65.000,00	11 806,54		Reg.razvojana agencija, Opština	Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove, Prokletije
		Razvoj održivog biciklizma u opštini Pljevlja	U toku	68.330,74	21.698,21		EU Fondovi, opštinski budžet	Opština Pljevlja
		Finalni radovi na planinskom domu Suvo Do - Berane	Završen projekat	21.250,00	21.250,00		4.420,00 Opštinski budžet; - USAID 79,20%	CHF, Opština Berane
1.1.4.2 Održivi razvoj poljoprivrede	1.1.4.2.1 Aktivnosti i mjere agrarne politike, politike ruralnog razvoja, poslova od javnog interesa, socijalnih davanja i mjera u oblasti ribarstva	Agrobudžet i Program Vodoprivrede u opštinama Sjevernog regiona. ⁷	2011.	7.087.383,00	7.087.383,00	6.963.751,00	123.632,00 donacija Danske Vlade	MPIRR
1.1.4.3 Razvoj energetike (obnovljivi izvori energije,	1.1.4.3.1 Izgradnja sistema za toplifikaciju u opštinama na Sjeveru	Rekonstrukcija kotlarnice u Pljevljima.	Završen	396.563,30	115.125,56		115.125,56	Opština Pljevlja

⁶ Projekat počeo sa administrativnim poslovima, odobren iz EU Grant šeme za razvoj opština za male infrastrukturne projekte uz pomoć Tima za tehničku podršku reformi lokalne samouprave. U 2011. godini nije bilo povučenih sredstava.

⁷ Detaljan pregled dat u Annex-u dokumenta.

primjena mjera energetske efikasnosti i sl.)	1.1.4.3.2 Obnovljivi izvori energije- izgradnja malih hidroelektrana u Sjevernom regionu⁸	Izgradnja male hidroelektrane na vodotoku Bistrica-desna pritoka Lima (izrada tehničke dokumentacije) - Bijelo Polje	U toku	24.000.000,00	200.000,00		Kreditni (70%) i sredstva investitora (30%)	ME/Investitor-koncesionar
		Izgradnja male hidroelektrane na vodotoku Bistrica (izrada tehničke dokumentacije) - Berane	U toku	20.000.000,00	90.000,00		Kreditni (70%) i sredstva investitora (30%)	ME/Investitor-koncesionar
		Izgradnja male hidroelektrane na vodotoku Šekularska (izrada tehničke dokumentacije) - Berane	U toku	8.000.000,00	70.000,00		Kreditni (70%) i sredstva investitora (30%)	ME/Investitor-koncesionar
		Izgradnja male hidroelektrane na vodotoku Babinopoljska (izrada tehničke dokumentacije) - Plav	U toku	9.000.000,00	120.000,00		Kreditni (70%) i sredstva investitora (30%)	ME/Investitor-koncesionar
		Izgradnja male hidroelektrane na vodotoku Bjelojevička (izrada tehničke dokumentacije) - Mojkovac	U toku	15.000.000,00	200.000,00		Kreditni (70%) i sredstva investitora (30%)	ME/Investitor-koncesionar
		Izgradnja male hidroelektrane na vodotoku Crnja (izrada tehničke dokumentacije) - Kolašin	U toku	6.000.000,00	50.000,00		Kreditni (70%) i sredstva investitora (30%)	ME/Investitor-koncesionar
		Izgradnja male hidroelektrane na vodotoku Grlja (izrada tehničke dokumentacije) - Plav	U toku	3.700.000,00	200.000,00		Kreditni (70%) i sredstva investitora (30%)	ME/Investitor-koncesionar
		Izgradnja male hidroelektrane na vodotoku Trepačka Rijeka (izrada tehničke dokumentacije) - Andrijevića	U toku	17.820.000,00	100.000,00		Kreditni (70%) i sredstva investitora(30%)	ME/Investitor-koncesionar
1.1.4.4 Valorizacija prirodne i	1.1.4.4.1 Izgradnja i obnova domova	Sanacija i adaptacija Centra kulture u Mojkovcu	Projekat u toku	400.000,00	198.431,79	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR

⁸ Finansiranje svih projekata će biti -kreditni 70%, a -Investitor-sopstvena sredstva 30%

kulturene baštine.	kulture u opštinama na Sjeveru	Adaptacija i rekonstrukcija Doma kulture u Pljevljima	Projekat u toku	4.136.127,42	243.768,30	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR, Opština Pljevlja
		Izgradnja i rekonstrukcija Akademskog centra u Pljevljima	Završen	1.160.761,12	438.511,92			Opština Pljevlja

Iako manje razvijen, Sjeverni region Crne Gore raspolaže najobimnijim resursima, tako da ima odlične potencijale za iskorišćavanje istih u cilju poboljšanja konkurentnosti. U tom smislu u toku 2011. godine realizovane su aktivnosti na daljem unapređenju ruralnog i novih vidova turizma (biciklizam, splavarenje, lovni turizam i sl), jačanju turističkih potencijala, održivom razvoju poljoprivrede, razvoju energetike (obnovljivi izvori energije, primjena mjera energetske efikasnosti i sl.) i valorizaciji prirodne i kulturne baštine. U 2011. godini su započete aktivnosti na izradi Strategije za održivi ekonomski rast Crne Gore kroz uvođenje klastera, koja je usvojena u junu 2012. godine, a sa ciljem unapređenja konkurentnosti mikro, malih i srednjih preduzeća i njihovog doprinosa ravnomjernijem regionalnom razvoju kroz povećanje izvoza, supstituciju uvoza i povećanje zaposlenosti.

U oblasti energetike važno je napomenuti aktivnosti na izgradnji malih hidroelektrana na osam vodotoka u Sjevernom regionu, koje su se u 2011. godini uglavnom odnosile na izradu tehničke dokumentacije.

Najveći dio raspoloživog poljoprivrednog zemljišta prema Popisu poljoprivrede 2010. godine pripada Sjevernom regionu (68%), dok je taj udio još veći kad se posmatra poljoprivredno zemljište koje iznosi 74,9%. Stoga, savim opravdano značajan iznos Agrobudžeta za 2011. godinu, odnosno 49.2% angažovno je na održivom razvoju poljoprivrede Sjevernog regiona.

1.2. PRIORITETI RAZVOJA SREDIŠNJEG REGIONA

1.2.1 Povećanje konkurentnosti jačanjem ljudskih potencijala

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosici
						Državni budžet	Ostali izvori	
1.2.1.1 Umrežavanje visokoobrazovnih ustanova i privrednih subjekata	1.2.1.1.1 Izgradnja visoko-obrazovnih institucija	Filozofski fakultet u Nikšiću	Projekat u toku.	5.800.000,00	70.705,26	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR
		Kompleks zgrada Muzičke, Likovne i Dramske akademije na Cetinju	Projekat u toku, završetak 2017.	19.650.000,00	91.589,47	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR

	1.2.1.1.1 Izgradnja objekata za podršku visokoškolskom obrazovanju	Studentski dom u Nikšiću	Projekat u toku.	6.100.000,00	18.675,32	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR
		Sportski objekat i streljana u Danilovgradu	Projekat u toku.	6.132.000,00	941.458,00	Opšti prihodi državnog budžeta	Evropska komisija 1.500.000,00 i donacija Slovenije 150.000,00	-Polijska akademija -Evropska komisija -DJR
1.2.1.2 Razvoj tržišta rada i sistema zapošljavanja	1.2.1.2.1 Programi za stimulisanje zapošljavanja	Zapošljavanje organizovanjem javnih radova u Središnjem regionu- organizovan 61 javni rad na kojima je angažovano 406 lica	2011.	500.000,00	145.000,00	/		ZZZCG
		Zapošljavanje pripravnika- U Središnjem regionu je zaposleno 337 lica	2011.					ZZZCG
	1.2.1.2.2 Programi za unapređenje tržišta rada	Harmonizacija i implementacija zakonske regulative u oblasti Inspekcije rada i Inspekcije zaštite na radu sa EU regulativom IPA 2009 ⁹	Janar 2011- decembar 2012.	1.360.000,00	200.000,00	180.000,00	EU fondovi – 1.180.000,00	MRSS
		Reforma tržišta rada i razvoj radne snage IPA 2008 ¹⁰	1.februar 2010- 31. januar 2012.	1.800.000,00	884.379,00	463.221,72	EU fondovi - 1.336.778,20	MRSS ZZZCG MPIS
1.2.1.3 Promovisanje društvene inkluzije	1.2.1.3.1 Projekti za inkluziju djece i mladih	Centar za djecu i mlade „Ljubović“	2010-2012.	1.550.000,00	1.088.631,64	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR
	1.2.1.3.2 Programi za socijalnu inkluziju	Adaptacija objekata u sklopu SZ Komanski most	2010-2012.	650.000,00	168.821,75	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR

⁹ Projekat se odnosi na reformu inspekcije rada i zaštite na radu na nacionalnom nivou, tako da nije moguća podjela po regionima.

¹⁰ Projekat se odnosi na reformu tržišta rada i razvoj radne snage na nacionalnom nivou, tako da nije moguća podjela po regionima.

	osjetljivih grupa							
		Izgradnja objekta socijalnog stanovanja u „Servisno skladišnoj zoni“ u Podgorici					962.359,10 Opštinski budžet	Glavni grad
		Otvorena vrata za pružanje psiho-socijalne podrške socijalno isključenim mladim, punoljetnim licima	07.11.2011.- 07.08.2012.	16.740,00	7.568,00			NVO Humanitarac i Centar za socijalni rad Nikšić
		„I mi imamo pravo na rad“	01.11.2011- 31.07.2012.	24.716,00	9.466,00			Udruženje za pomoć licima ometenim u psihofizičkom razvoju
		Psihosocijalna i zdravstvena podrška starim osobama (mobilni timovi) na ruralnom i gradskom području - Nikšić	01.11.2011- 31.05.2012.	17.266,00	10.304,00			OO Crveni krst Nikšić
		Dnevni boravak za stare u Nikšiću	01.11.2011.- 30.06.2012.	53.858,00	33.968,00			Centar za socijalni rad
		Servis personalne asistencije	07.11.2011- 07.08.2012.	19.475,00	5.905,00			Organizacija slijepih Nikšić, Šavnik i Plužine i Udruženje Plegije Nikšić
		Klub za žene - Nikšić	07.11.2011- 07.08.2012.	19.036,00	9.232,00			SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja
		Zavisnost-prošlost Život-budućnost - Nikšić	01.11.2011- 31.07.2012.	19.890,00	10.080,00			NVO Preporod
1.2.1.4 Jačanje kapaciteta	1.2.1.4.1 Izrada i usvajane Strateških planova	Otpočeo proces izrade SPR na osnovu Zakona o regionalnom razvoju u opštinama Središnjeg regiona	2011-2012.					ME, ZOCC, JLS

lokalnih samouprava za strateško planiranje i korišćenje EU fondova i drugih raspoloživih izvora finansiranja	razvoja jedinica lokalne samouprave							
---	-------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--

U Središnjem regionu živi najveći broj stanovnika Crne Gore, prema poslednjem popisu 293 905 ili 47% ukupnog stanovništva Crne Gore. U glavnom gradu Podgorici, živi čak 30% ukupnog stanovništva i u njoj je skoncentrisan najveći dio ekonomske snage zemlje.

Obrazovanje zahtjeva postojanje određenih preduslova poput sagrađene, gradske i ostale infrastrukture tako da se većina visokoobrazovnih ustanova nalazi u Središnjem regionu u kojem je infrastruktura najrazvijenija. U 2011. godini izvršene su značajne aktivnosti u cilju poboljšanja osnovne i prateće infrastrukture, kao i programa u oblasti visokoškolskog obrazovanja.

Tržište rada je najrazvijenije u Središnjem regionu. Svjedoci smo da je u poslednjoj deceniji i više, veliki broj ljudi naročito iz Sjevernog regiona prešao u Središnji region zbog zapošljavanja ili obrazovanja i u ovom regionu ostao. U 2011. godini, prema podacima Monstata, od ukupnog broja zaposlenih 55,8% gravitira opštinama ovog regiona, dok od ukupnog broja nezaposlenih taj procenat iznosi 42%. Tokom 2011. godine u cilju razvoja tržišta rada i sistema zapošljavanja sprovedene su brojne aktivnosti koje se ogledaju u zapošljavanju pripravnika; putem javnih radova; stimulanju preduzetništva kroz plasman povoljnih kreditnih linija; kao i realizaciju IPA projekata vezanih za reformu tržišta rada i zaštitu radne snage.

Kako socijalna inkluzija predstavlja jak mehanizam u sprovođenju regionalne politike, po ovom pitanju sprovedene su mjere koje imaju za cilj poboljšanje infrastrukture u kojima borave različite socijalne grupe, kao i unapređenje različitih programa sa namjerom uključivanja marginalizovanih grupa u „redovan” način života.

1.2.2 Valorizacija kulturnih i prirodnih potencijala na održiv način

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци
						Državni budžet	Ostali izvori	

1.2.2.1 Održivi razvoj poljoprivrede	1.2.2.1.1 <i>Aktivnosti i mjere agrarne politike, politike ruralnog razvoja, poslova od javnog interesa, socijalnih davanja i mjera u oblasti ribarstva</i>	Agrobudžet i Program Vodoprivrede u opštinama Središnjeg regiona. ¹¹	2011.	6.053.352,00	6.053.352,00	5.892.937,00	160.415,00 donacija Danske Vlade	MPIRR
1.2.2.2 Valorizacija prirodne i kulturno – istorijske baštine	1.2.2.2.1 <i>Izgradnja i obnova objekata kulture</i>	Objekti kulture na Cetinju	Projekat u toku	20.000.000,00	3.051.109,93	Opšti prihodi državnog budžeta	/	Ministarstvo kulture Direkcija javnih radova
		Muzički centar Crne Gore u Podgorici	Projekat u toku	9.500.000,00	1.277.921,07	Opšti prihodi državnog budžeta	/	Ministarstvo kulture Direkcija javnih radova,

Opštine Središnjeg regiona obiluju prirodnim i kulturnom baštinom. Tako ovom regionu dijelom pripadaju dva nacionalna parka, NP Skadarsko jezero i NP Lovćen, pored toga ovaj region obiluje brojnim planinama, jezerima i rijekama, što upotpunjuje prirodnu cijelinu. Aktivnosti vezane za unapređenje kulturne infrastrukture odnose se na izgradnju i obnovu objekata kulture u Prijestonici Cetinje.

Središnji region ima bogatu kulturno-istorijsku tradiciju, počev od značajnih vjerskih objekata, kulturnih spomenika, muzeja i drugih znamenitosti. Kada se uzmu u obzir prirodni potencijali, važno je istaći postojanje značajnih poljoprivrednih i šumskih površina, koje nijesu maksimalno valorizovane pri čemu treba imati u vidu održiv način korišćenja.

1.2.3 Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture

¹¹ Detaljan pregled dat u Annex-u dokumenta.

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци		
						Državni budžet	Ostali izvori			
1.2.3.1 Rekonstrukcija i izgradnja komunalne i javne infrastrukture	1.2.3.1.1 Izgradnja vodovodne infrastrukture u Središnjem regionu	Vodosnabdijevanje gradskih opština Tuzi i Golubovci	Započeta realizacija 2006. godine.	1.500.000,00			1.500.000,00 EIB	MORIT, Opština		
		Obnova crpne stanice Duklo - Nikšić		459.123,20		183.649,28 kofinansiranje	275.473,92 IPA fondovi	Vlada, Opština		
		Rješavanje pitanja vodosnabdijevanja Cetinja	Započeta realizacija 2010.godine	1.755.000,00	410.000,00				JP „Vodovod i kanalizacija” Cetinje	
		Adaptacija seoskog vodovoda Dubovo i Dubovik - Cetinje		35.000,00	35.000,00	35.000,00			MPRR, Prijestonica Cetinje	
		Rekonstrukcija vodovodnog sistema na Cetinju	Započet i završen u 2011.	350.000,00	350.000,00	350.000,00			Valda, Prijestonica Cetinje	
		Rekonstrukcija bistijerne „Bešin uba” - Danilovgrad	Projekat završen u 2011 god.	12.922,90	12.922,90			12.922,90	Opština Danilovgrad	
		Vodovod Mosori – D. Rsojevići - Danilovgrad	Projekat završen u 2011 god.	19.264,03	19.264,03			19.264,03	Opština Danilovgrad	
		Izgradnja vodovoda za Kuče - Podgorica	U toku			391.641,71			391.641,71 Opštinski budžet	Glavni grad
		Opremanje bunara u Vuksanlekićima za potrebe ovodosnabdijevanja GO Golubovci	Završen			203.303,57			203.303,57 Opštinski budžet	Glavni grad
	1.2.3.1.2 Izgradnja i unapređenje opštinske infrastrukture	Rekonstrukcija i adaptacija prostorija za potrebe tužilaštva na Cetinju	Projekat završen	39.435,37	39.435,37		Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR, Državno tužilaštvo	

	Stambeni objekti za potrebe Ministarstva odbrane Danilovgrad	Projekat u toku	/	10.556,04 Izrada projektne dokumentacije	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR
	Realizacija infrastrukturnih projekata u opštini Podgorica	Projekat u toku	3.470.450,00	500.000,00	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR
	Vatrogasni dom na Cetinju	Projekat završen	743.116,00	566.606,38	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR
	Rekonstrukcija Dvorskog trga - Cetinje	2011-II kvartal 2012.	659.203,58	659.203,58		Opštinski budžet	Prijestonica Cetinje
	Uređenje hortikulture oko spomenika Ivana Crnojevića - Cetinje	Projekat završen	31.000,00	31.000,00			Prijestonica Cetinje
	Izgradnja klubskih prostorija na stadionu „B.Velašević“ - Danilovgrad	Projekat započet u 2011 god.				40.000,00	Opština Danilovgrad
	Info centar sa turističkom signalizacijom - Danilovgrad	Projekat završen u 2011 god.	20.465,00	20.465,00	9.360,00	11.105,00 podrška CHF	Opština Danilovgrad
	Izgradnja sportskog igrališta u Stupi - Nikšić	Jun-Avgust 2011.		23.808,22		23.808,22 opštinski	Opština Nikšić
	Sportska dvorana Zeta	Radovi konzervirani		102.129,44		102.129,44 Opštinski budžet	Glavni grad
	Izgradnja hidrotehničkih instalacija u GO Tuzi i GO Golubovi	U toku		432.508,00		432.508,00 opštinski	Glavni grad
1.2.3.1.3 Izgradnja i unapređenje infrastrukture u zdravstvu	Institut za javno zdravlje - Podgorica		5.244.448,00	82.159,80	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR
	Agencija za lijekove i medicinska sredstva - Podgorica	Projekat u toku	2.250.000,00	347.256,08	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR

		Centar za transfuziju u Podgorici	Projekat započet	2.700.000,00	671,16			DJR
		Onkologija- komunalno opremanje građevinskog zemljišta - Podgorica	Pojekat završen	3.824.811,00	240.968,25	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR
		Interna klinika u Nikšiću	Pojekat završen	1.152.589,00	857.541,15	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR
		Opremanje laboratorije za ispitivanje kvaliteta vode za piće u Podgorici	Završen		200.000,00		200.000,00 Opštinski budžet	Glavni grad
		U 2011. godini realizovano je 134 donatroskih projekata u oblasti zdravstva. ¹²	2011.	2.106.052,80	2.106.052,80	30.104,55	Donatori	Ministarstvo zdravlja, Donatori
	1.2.3.1.4 Izgradnja i unapređenje predškolske i školske infrastrukture	Dječiji vrtić u Golubovcima	Projekat u toku	1.970.000,00 u cijenu nije uključeno opremanje objekta	1.079.620,55	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR
OŠ „Oktoih” u Podgorici		Pojekat završen	3.400.000,00	75.600,45	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR	
Sportska dvorana OŠ „Lovčenski partizanski odred” - Cetinje		Projekat započet.		936,00 - administrativne takse	Opšti prihodi državnog budžeta	/	DJR	
Uređenje oko škole "Olga Golović" - Nikšić		Jun-Avgust 2011.	30.000,00			30.000,00	Opština Nikšić	
1.2.3.2 Upravljanje otpadom i otpadnim	1.2.3.2.1 Unapređenje sistema upravljanja otpadnim	Sistem ocjednih voda na deponiji „Livade” u Podgorici	Projekat je započet 2011. godine i još je u toku	2.630.000,00	90.000,00	-	2.630.000,00 EIB	Opština Podgorica

¹² Projekti se odnose na cjelokupnu teritoriju Crne Gore.

vodama	vodama							
1.2.3.3 Izgradnja, održavanje i unapređenje saobraćajne infrastrukture	1.2.3.3.1 Izgradnja i unapređenje putne infrastrukture u Središnjem regionu	Rekonstrukcija magistralnog puta M – 18 (Bralenovica – raskrsnica Danilovgrad)	Projekat završen u 2011 god.	1.734.010,04	1.734.010,04	1.734.010,04		DZS
		Rekonstrukcija regionalnog puta R – 12 Vilusi _ Vračanovići ; Dionica Vilusi – Petriovići	Projekat u toku	3.420.046,09	450.503,72	3.420.046,09		DZS
		Sanacija puta R – 6 ; dionica Krstac – Granica sa BiH	Projekat završen u 2011 god.	645.350,34	645.350,34	645.350,34		DZS
		Sanacija puta Podbožur – Osječenica	Projekat završen u 2011 god.	518.904,73	518.904,73	518.904,73		DZS
		Rekonstrukcija puta M.Ostrog – M:Ždrebaonik	Projekat završen u 2011 god.	250.000,00	250.000,00	250.000,00		Opština Danilovgrad i Država
		Asfaltiranje puta Sige-Gostilje 1,2km	Projekat završen u 2011 god.	100.000,00	100.000,00	100.000,00		Opština Danilovgrad i Država
		Rekonstrukcija dijela lokalnog putnog pravca Uba-Dragomi do- Jezer	Projekat započet i završen u 2011. god.	49.500,00	49.500,00	24.750,00	24.750,00	MPIRR, Prijestonica Cetinje
		Lokalni nekategorisani putevi	Projekat završen u 2011 god.	100.000,00	100.000,00	100.000,00	100.000,00	Opština Danilovgrad
		Rekonstrukcija i održavanje puteva u Opštini Danilovgrad	Projekat započet u 2011 god.	428.957,40	128.109,74	128.109,74	128.109,74	Opština Danilovgrad
		MZ Dragova Luka -Rekonstr. ul. Dragovolučka i Bistrička sa prostorom ispred stadiona - Nikšić	2010-2011. godina.	629.150,23			629.150,23	Opštinski budžet Opština Nikšić
		Rekonstrukcija Trebješke ulice-II faza u Nikšiću	2010-2011. godina.	52.090,34			52.090,34	Opštinski budžet Opština Nikšić

		Uređenje u ul. Peka Pavlovića(iza objekta "10")	Jul – Septembar 2011.	53.950,32			53.950,32 Opštinski budžet	Opština Nikšić
		Izgradnja miniobilaznice I i IV faza u Podgorici	Završen		5.002.408,58		5.002.408,58 Opštinski budžet	Glavni grad
		Izgradnja mosta na Ribnici u Podgorici	Završen		9.830.162,16		9.830.162,16 kredit	Glavni grad
		Magistralni put M2 Podgorica-Petrovac	Završen		711.761,02		711.761,02 Opštinski budžet	Glavni grad
		Rekonstrukcija gradskih saobraćajnica u Podgorici	Završen		1.232.335,70		1.232.335,70 Opštinski budžet	Glavni grad
		Glavni projekti za građevinske i elektro radove ¹³	Januar 2009. godine / završen u junu 2011. godine.	1.000.000,00	399.600,00		1.000.000,00 EU fondovi	MSP, ŽICG
1.2.3.4 Veći stepeni bezbjednosti u saobraćaju	1.2.3.4.1 Izgradnja opštinske i regionalne infrastrukture za veću bezbjednost saobraćaja	Rekonstrukcija tunela broj 6 na magistralnom putu M – 2 ; dionica Podgorica – Kolašin	Projekat završen u 2011. god.	449.435,59	68.035,35	449.435,59	/	DZS
		Sanacija klizišta na magistralnom put u M – 2 ispred tunela 17	Projekat završen u 2011. god.	181.319,14		181.319,14	181.319,14	DZS

Kada je u pitanju cjelokupna infrastruktura sa sigurnošću možemo konstatovati da je ista najrazvijenija u Središnjem regionu. Međutim zbog niza faktora kao što su: unutrašnje migracije (veliki priliv stanovništva); saobraćajno-geografski položaj (visoka frekvencija saobraćaja); Glavni grad (nacionalne institucije, povećan broj inostranih firmi,

¹³ Radovi na elektro mreži pruge Bar-Beograd, aktivnost se realizuje u svim regionima.

predstavništva, konzulati, ambasade, izgradnja novih stambenih jedinica i dr.) rezultiralo je da postojeća infrastruktura otežano prati aktualne trendove tako da su svake godine potrebna značajna sredstva za njeno unapređenje, izgradnju i održavanje.

Shodno tome, u okviru ovog prioriteta sproveden je značajan broj aktivnosti u opštinama Središnjeg regiona sa osnovnim ciljem izgradnje i unapređenja: komunalne, vodovodne, saobraćajne, školske, zdravstvene i opštinske infrastrukture.

3.PRIORITETI RAZVOJA PRIMORSKOG REGIONA

1.3.1 Razvoj ljudskih potencijala

Mjera	Aktivnosti i projekti	Nativ projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци
						Državni budžet	Ostali izvori	
1.3.1.1 Usaglašavanje tražnje i ponude radne snage i unapređenje mjera zapošljavanja	1.3.1.1.1 Programi za stimulisanje zapošljavanja	Zapošljavanje organizovanjem javnih radova u Primorskom regionu- organizovano 38 javnih radova na kojima je angažovano 246 lica	2011.	500.000,00	80.000,00			ZZZCG
		Zapošljavanje pripravnika- U Primorskom regionu je zaposleno 114 lica	2011.				ZZZ	ZZZCG
	1.3.1.1.2 Programi za unapređenje tržišta rada	Harmonizacija i implementacija zakonske regulative u oblasti Inspekcije rada i Inspekcije zaštite na radu sa EU regulativom IPA 2009 ¹⁴	Janar 2011- decembar 2012.	1.360.000,00	200.000,00	180.000	EU fondovi – 1.180.000,00	MRSS
		Reforma tržišta rada i razvoj radne snage IPA 2008 ¹⁵	01.02. 2010-31. 01. 2012.	1.800.000,00	884.379,00	463.221,72	EU fondovi 1.336.778,20	MRSS ZZZCG MPIS

¹⁴ Projekat se odnosi na reformu inspekcije rada i zaštite na radu na nacionalnom nivou

¹⁵ Projekat se odnosi na reformu tržišta rada i razvoj radne snage na nacionalnom nivou

1.3.1.2 Promovisanje društvene inkluzije		Dnevni boravak za odrasle osobe sa smetnjama u psihofizičkom razvoju	01.11.2011-31.07.2012.	17.750,00	5.500,00			NVO Adria-Bar- Sutomore
		Socijalna zaštita starih lica u gradu i na selu	07.11.2011-07.08.2012.	13.275,00	5.800,00			OO Crveni krst
1.3.1.3 Jačanje kapaciteta lokalnih samouprava za strateško planiranje i korišćenje EU fondova i drugih raspoloživih izvora finansiranja	1.3.1.3.1 Izrada Strateških planova razvoja jedinica lokalne samouprave	Otpočeo proces izrade SPR na osnovu Zakona o regionalnom razvoju u opštinama Primorskog regiona	2011-					ME, ZOCC, JLS

Jedan od ključnih prioriteta koji je definisan za sve regione pojedinačno, usmjeren je na razvoj i jačanje ljudskih kapaciteta. Ukupna sredstva opredijeljena za navedeni prioritet u Primorskom regionu znatno su manja u odnosu na Središnji i Sjeverni region. U okviru ovog prioriteta važno je napomenuti Programe unapređenja tržišta rada i sistema zapošljavanja, putem kojih je zaposlen veliki broj pripravnika i drugih lica putem javnih radova. Izvori finansiranja su nacionalni budžet, tačnije budžet Ministarstva rada i socijalnog staranja i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, kao i sredstva dostupna iz EU fondova.

1.3.2 Valorizacija privrednih, kulturnih i prirodnih resursa na održiv način

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци
						Državni budžet	Ostali izvori	
1.3.2.1 Stvaranje potrebne turističke i prateće	1.3.2.1.1	Nabavka opreme za održavanje plaže (Projekta Tehnička podrška reformi lokalne samouprave) - Ulcinj	Projekta u toku	224.078.03	3.030,00		Budžet Opštine EU fondovi (IPA) 70.854,62	Vlada i Opština (Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih

infrastrukture	Izgradnja turističke infrastrukture							integracija)
		Bazen na Škveru – Herceg Novi	Projekat u toku	4.430.000,00	1.251.885,71	Opšti prihodi državnog budžeta	/	Direkcija javnih radova
		Parterno uređenje obale „Pine - Tivat	Projekat je započet	450.000,00			450.000,00 Morsko Dobro prenesena sredstva na opštinski budžet	Opština Tivat i JP Morsko dobro
1.3.2.2 Održivi razvoj poljoprivrede u korist turizma i razvoj marikulture	Aktivnosti i mjere agrarne politike, politike ruralnog razvoja, poslova od javnog interesa, socijalnih davanja i mjera u oblasti ribarstva	Agrobudžet i Program Vodoprivrede u opštinama Primorskog regiona ¹⁶	2011.	1.251.812,00	1.251.812,00	1.240.562,00	11.250,00	MPIRR

U Primorskom regionu je u okviru prioriteta koji se odnosi na valorizaciju privrednih, kulturnih i prirodnih resursa na održiv način realizovano svega četiri razvojnih projekata, od kojih su tri usmjerena na izgradnju turističke infrastrukture, a jedan projekat na razvoj poljoprivrede u korist turizma. Projekti se finansiraju iz opštinskog i nacionalnog budžeta, kao i iz EU fondova.

1.3.3 Razvoj komunalne, javne i putne infrastrukture

¹⁶ Detaljan pregled dat u Annex-u dokumenta.

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци
						Državni budžet	Ostali izvori	
1.3.3.1 Poboljšanje funkcionisanja javne i komunalne infrastrukture, prije svega vodosnabdijevanja i kanalizacije, sa tretmanom otpadnih voda	1.3.3.1.1 Izgradnja vodovodne infrastrukture u Primorskom regionu	Nastavak izgradnje regionalnog vodovoda na dionici Bar-Ulcinj	Započet u 2011. godini i još je u toku.	7.300.000,00	2.800.000,00		7.300.000,00 - kredit Abu Dabi Fond	JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje”
		Priključak na regionalni vodovod – vezni cjevovod od regionalnog vodovoda do rezervoara „Šušanj” - Bar	Završen u 2011. godini.	266.793,91	4.095,00 (stručni nadzor)		Kredit KfW banke	Opština Bar
		Projekat izgradnje vodovodne i kanalizacione infrastrukture, faza II - Tivat	Završen 20.05.2011. godine.	6.000.000,00	6.000.000,00	2.500.000,00	3.5 mil.EUR kredit KfW	Opština Tivat
	1.3.3.1.2 Izgradnja i unapređenje predškolske i školske infrastrukture	Dječiji vrtić i jaslice u Tivtu	Projekat u toku	1.200.000,00	493.693,57	Opšti prihodi državnog budžeta	/	Direkcija javnih radova
		Muzička škola u Tivtu	Projekat završen	1.058.190,00	673.949,51	Opšti prihodi državnog budžeta	/	Direkcija javnih radova
		Osnovna škola „Ante Đedović” - Bar	Projekat završen	5.624.101,00	3.884.145,99	Opšti prihodi državnog budžeta	Kreditna sredstva	Direkcija javnih radova
		JU OŠ „Boško Strugar” - Ulcinj	Započet u 2011.	212.384,84	-	-	Kredit Svjetske banke	Ministarstvo prosvjete i sporta i Ministarstvo ekonomije
	1.3.3.1.3 Izgradnja i unapređenje zdravstvene infrastrukture	Stavljanje u fukciju skenera u Opštoj bolnici Bar	2011.	340.000,00	340.000,00			Ministarstvo zdravlja

		U 2011. godini realizovano je 134 donatroskih projekata u oblasti zdravstva. ¹⁷	2011.	2.106.052,8	2.106.052,8	30.104,55	Donatori	Ministarstvo zdravlja, Donatori
1.3.3.3 Razvoj i unapređenje sistema saobraćaja (drumskog, željezničkog, vazdušnog, pomorskog)	1.3.3.1.4 Unapređenje saobraćajne infrastrukture	Rekonstrukcija magistralnog puta M- 2.4 Petrovac – Bar (Bulevar Bar)	Projekat u toku	3.173.052,46	541.216,79	3.173.052,46		Direkcija za saobraćaj
		Modernizacija lokalnih puteva - Ulcinj	Projekat završen		153.902,47		Opšti prihodi državnog budžeta	Direkcija javnih radova
		Bulevar Majke Tereze - Ulcinj			1.638,00		Opšti prihodi državnog budžeta	Direkcija javnih radova
		Izgradnja mosta preko kanala Port Milena - Ulcinj	Projekat u toku	13.903.764,07	8.492.214,11		Opšti prihodi državnog budžeta	Direkcija za saobraćaj
		Izgradnja bulevara i III trake od Opštine do Žukotrice tj. ulaska u Bar iz pravca Sutomora	Započet krajem 2011. godine	3.173.052,46	3.173.052,46			Opština Bar; Direkcija za saobraćaj
		Popločavanje šetališta u Petrovcu - Budva	Projekat je započet	1.450.000,00				U toku je tenderski postupak
		Izrada Glavnog projekta obilaznice Markovići – Lastva - Budva	Projekat je započet	190.000,00				U toku je tenderski postupak
		Glavni projekti za građevinske i elektro radove ¹⁸	Januar 2009. godine / završen u junu 2011. godine.	1.000.000	399.600,00			1.000.000 EU fondovi
1.3.3.4 Veći stepen	1.3.3.1.5 Unapređenje saobraćajne	Sanacija tri klizišta - Bar	Mart 2008/ Septembar 2011.	496.779,81	50.000,00	tranša	496.779,81 EBRD kredita od	MSP, ŽICG

¹⁷ Projekti se odnose na cjelokupnu teritoriju Crne Gore.

¹⁸ Radovi na elektro mreži pruge Bar-Beograd, aktivnost se realizuje u svim regionima.

turističke bezbjednosti i bezbjednosti u saobraćaju	infrastrukture						15.000.000,00	
		Izgradnja nadvožnjaka - Bar	Završen u 2011. godini.	1.397.334,86	289.110,00 (stručni nadzor, eksprijacija, studije...)	797.334,86	600.000,00 Direkcija za saobraćaj	Opština Bar, Direkcija za saobraćaj
		Obilježavanje horizontalne signalizacije - Ulcinj	Projekat počeo i završen u 2011 godini.	7.792,59	Izvršene sve isplate po projektu u 2011 godini	7.792,59		Opština Ulcinj

U sva tri regiona Crne Gore posebna pažnja je posvećena razvoju komunalne, javne i putne infrastrukture. Dok se u Sjevernom regionu realizuje 120 razvojnih projekata u okviru ovog prioriteta, u Primorskom regionu je u 2011. godini ukupno započeto, u toku ili finalizovano 20 razvojnih projekata. Postojeća infrastruktura je značajno razvijenija u odnosu na stanje istog u preostalim regionima Crne Gore. Najveća investicija u okviru ovog prioriteta za Primorski region predstavlja izgradnja regionalnog vodovoda na dionici Bar-Ulcinj u vrijednosti od 7.300.000,00 EUR, od čega je u 2011. godini utrošeno 2.800.000,00 EUR. Pored vodovodne infrastrukture aktivnosti su bile usmjerene i na unapređenje školske i zdravstvene infrastrukture. Projekti se realizuju u okviru svih mjera koje su prepoznate za ovaj prioritet i isti se finansiraju iz državnog budžeta, EU fondova i dostupnih kredita.

Strateški cilj 2: UBRZANI RAZVOJ MANJE RAZVIJENIH JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I REGIONA

Projekti koji se odnose na Ubrzani razvoj manje razvijenih jedinica lokalne samouprave i regiona su prikazani u najvećoj mjeri pod Strateškim ciljem 1. U okviru Strateškog cilja 2, biće posebno prikazane mjere kojima se podstiče privredna aktivnost u manje razvijenim opštinama, koje su utvrđene u Strategijir egionalnog razvoja za period od 3 godine.

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци
						Državni budžet	Ostali izvori	
Povećanje privredne aktivnosti i dalji podsticaji razvoju preduzetništva, malog i srednjeg biznisa.	Aktivnosti Ivensticiono razvojnog fonda Crne Gore	Odobreno 80 kredita IRF u 2011. u Sjevernom regionu	2011.	4.679.742,42	4.679.742,42		IRF	IRF
		Odobreno 99 kredita IRF u 2011. u Središnjem regionu	2011.	8.506.088,23	8.506.088,23		IRF	IRF
		Odobren 21 kredit IRF u 2011. u Primorskom regionu	2011.	2.751.190,00	2.751.190,00		IRF	IRF
	Aktivnosti ZZZCG	U Sjevernom regionu isfinansirano je 66 kredita za otvaranje 80 radnih mjesta	2011.	398.500,00	398.500,00			ZZZCG
		U Središnjem regionu isfinansirano je 65 kredita za otvaranje 100 radnih mjesta	2011.	499.500,00	499.500,00			ZZZCG
		U Primorskom regionu isfinansirano je 18 kredita za otvaranje 20 radnih mjesta	2011.	100.000,00	100.000,00			ZZZCG
Povećanje privredne aktivnosti i dalji podsticaji razvoju preduzetništva, malog i srednjeg		Podsticaji sa državnog nivoa Na osnovu 'Plana razvoja biznis zona' investitori u privredno nedovoljno razvijenim opštinama oslobođeni su od poreza na dobit za prvih osam godina; dobijaju subvencije za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica; takođe porez na dohodak fizičkih lica umanjuje se za						

biznisa.		100% u prvih osam godina poslovanja.						
		Lokalne samopuprave pružaju sledeće povoljnosti: Olakšice u dijelu plaćanja komunalnih ili drugih naknada; Povoljna cijena zakupa/kupovine prostora za biznis zone; Mogućnost definisanja povoljnog modela privatno-javnog partnerstva; Infrastrukturno opremanje na područjima gdje ne postoji itd.						

Drugi strateški cilj definisan Strategijom regionalnog razvoja prikazuje mjere kojima se želi podstaći privredna aktivnost u manje razvijenim opštinama. U okviru predviđenih mjera sprovedene su značajne aktivnosti kako sa nacionalnog tako i sa opštinskog nivoa. U cilju povećanja privredne aktivnosti i razvoja preduzetništva potrebno je istaći djelovanje Investiciono razvojnog fonda Crne Gore AD i Zavoda za zapošljavanje Crne Gore. Naime, IRF je u 2011. godini, u cilju razvoja preduzetništva, malog i srednjeg biznisa odobrio 200 kredita u ukupnom iznosu od 15.937.020,65 eura, dok je ZZZCG odobrio 149 kredita za zapošljavanje 200 lica u iznosu od 998.000,00 eura.

Za realizaciju ovog cilja bitno je napomenuti i značajne aktivnosti koje dolaze sa nacionalnog nivoa, a odnose se na „Plan razvoja biznis zona“ prema kojem su investitori u privredno manje razvijenim opštinama, za novosonovana preduzeća, oslobođeni od poreza na dobit za prvih osam godina poslovanja; dobijaju subvencije za zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih lica a porez na dohodak fizičkih lica im se umanjuje za 100% u prvih osam godina poslovanja.

Sa opštinskog nivoa je takođe prepoznat značaj podizanja privredne aktivnosti i razvoja preduzetništva tako da opštine pružaju olakšice u dijelu plaćanja komunalnih ili drugih naknada; daju povoljnu cijenu zakupa/kupovine prostora za biznis zone; nude mogućnost definisanja povoljnog modela privatno-javnog partnerstva kao i obezbjeđuju infrastrukturno opremanje na područjima gdje isto ne postoji.

Strateški cilj 3: REGIONALNI RAZVOJ I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

3.1 ODRŽIVO UPRAVLJANJE I KORIŠĆENJE PRIRODNIH RESURSA

3.1.1 Mjere u okviru prioriteta 1 za Sjeverni region

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци
						Državni budžet	Ostali izvori	
3.1.1.1 Unaprijediti kapacitete lokalnih samouprava, posebno onih koje zaostaju u razvoju, za primjenu instrumenata održivosti	3.1.1.1.1 Podrška izgradnji malih hidroelektrana u Crnoj Gori	UNDP projekat: Reforma politike energetskog sektora u cilju promovisanja razvoja malih hidroelektrana u Crnoj Gori- Instalirani kapacitet izgrađenih mHE do kraja projekta	2008-2012.	1.000.000,00	50.000 ,00		GEF UN	MORIT, UNDP
		Izrada katastra malih vodotoka na teritoriji 13 opština u Crnoj Gori	2011-2012.	50.000,00	20.000,00		ME/EBRD	MORIT
3.1.1.2 Unaprijediti prostorno plansku dokumentaciju i posebno kontrolu gradnje na atraktivnim lokacijama (okolina zaštićenih područja)	3.1.1.2.1 Izrada PUP i SPU za opštine u Sjevernom regionu :	Završetak PUP i SPU za za šest opština: Kolašin, Šavnik, Bijelo Polje i Plav. do kraja 2012	2011-2012.	1. 037. 000,00	104.000,00	50% Vlada Crne Gore, Ministarstvo finansija	50% Svjetska Banka	MORIT Opštine: Kolasin, Plav, Bijelo Polje, Plav, Cetinje Danilovgrad
		Podrška dofinansiranju izrade PUP i SPU za Opštine Pljevlja i Andrijevicu	2012.	119 000,00	121.000,00	50% Vlada Crne Gore, Ministarstvo finansija	50% Svjetska Banka	MORIT Opštine Pljevlja i Andrijevicu

		DUP BREZA - Kolašin	2011.	34.809.60	34.890.00		34.890.00 -opštinski	Opština Kolašin
		Ugovor o izgradnji planske dokumentacije za Borje i Javorovaču - Žabljak	U toku.	65.900,00	65.815,20	65.815,20		Opština Žabljak
		Izrada prostorno-urbanističkog plana opštine Rožaje	2010-	108.000,00	40.000,00			Opština Rožaje, UNDP
	3.1.1.2.2 Izrada DPP i SPU za sliv Komarnice	Započeta izrada PP za sliv Komarnice	2010-	170.000,00	17.000,00	/		MORIT
	3.1.1.2.3 Izrada Detaljnog prostornog plana za koridor dalekovoda	Izrada Detaljnog prostornog plana za koridor dalekovoda 400 kV sa optičkim kablom od Crnogorskog primorja do Pljevalja i podmorski kabal 500 kV sa optičkim kablom Italija – Crna Gora. ¹⁹	Završen.	248.777,00	124.388,50	124.388,50		MORIT
3.1.1.4 Unaprijediti upravljanje šumama uz veći stepen uključenosti lokalnih samouprava i zajednica		Razvoj održivih praksi za zaštitu, promociju i upravljanje prirodnim resursima	2011-	78.656,77	29.947,73		EU fondovi, Opština	Opština Pljevlja
		Zelene planine		100.000,00	8.681,15		EU fondovi, Opština	Opština Pljevlja

Prioritet *Održivo upravljanje i korišćenje prirodnih resursa* se ogleda kroz unapređenje kapaciteta lokalnih samouprava, unapređenje prostorno planske dokumentacije i efikasno upravljanje šumama uz veći stepen uključenosti lokalnih samouprava i zajednica. U okviru ovog prioriteta se realizuje 11 razvojnih projekata koji se uglavnom finansiraju iz nacionalnog i opštinskog budžeta, putem kredita, na osnovu sredstava iz EU fondova, kao i uz podršku drugih donatora. Aktivnosti koje se sprovode u okviru

¹⁹ Aktivnosti se odnose na svaki region, tako da nije moguće izvršiti raspodjelu.

prikazanih mjera odnose se na izradu: katastra malih vodotoka, PUP-ova i SPU, Detaljnog plana za koridor dalekovoda, PP za sliv Komarnice; kao i na Reformu politike energetskog sektora u cilju promovisanja razvoja malih hidroelektrana u Crnoj Gori.

3.1.2 Mjere u okviru prioriteta 1 za Središnji region

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци
						Državni budžet	Ostali izvori	
3.1.2.1 Unaprijediti prostorno plansku dokumentaciju i posebno kontrolu gradnje na atraktivnim lokacijama (obala, okolina zaštićenih područja)	3.1.2.2.1 <i>Izrada PUP i SPU za opštine u Središnjem regionu</i>	Izrada PUP i SPU za Opštine: Cetinje i Danilovgrad	2011-2012.	449.000,00	44.000,00	50 % Vlada Crne Gore, Ministarstvo finansija	50% Svjetska Banka	MORIT Opštine: Cetinje Danilovgrad
	3.1.2.2.2 <i>Izrada DPP Jadransko-Jonski auto put</i>	Do kraja 2012. izrađen DPP Jadransko- Jonski auto put	2010-2012.	275.000,00	27.500,00			MORIT
	3.1.2.2.3 <i>PPPN Nacionalni Park „Lovćen”</i>	Do kraja 2012. izrađen PPPN Nacionalni Park „ Lovćen”	2010-2012.	275.000,00	55.000,00			MORIT

	3.1.2.2.4 Izrada Detaljnog plana za koridor dalekovoda	Izrada Detaljnog plana za koridor dalekovoda 400 kV sa optičkim kablom od Crnogorskog primorja do Pljevalja i podmorski kabal 500 kV sa optičkim kablom Italija – Crna Gora. ²⁰	Završen.	248.777,00	124.388,50	124.388,50		MORIT
--	---	--	----------	------------	------------	------------	--	-------

Mjere predstavljene u ovom prioritetu su usmjerene na unapređenje prostorno planske dokumentacije. Aktivnosti se odnose na izradu PUP-ova i SPU opština koje pripadaju Središnjem regionu. Pored opštinskih dokumenata važno je napomenuti i aktivnosti vezane za izradu DPP Jadransko - Jonskog auto puta, PPPN za NP Lovćen i Izradu Detaljnog plana za koridor dalekovoda.

3.1.3 Mjere u okviru prioriteta 1 za Primorski region

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци
						Državni budžet	Ostali izvori	
3.1.3.1 Unaprijediti prostorno plansku dokumentaciju i posebno kontrolu gradnje na atraktivnim lokacijama (obala, okolina zaštićenih područja)	3.1.3.2.1 Izrada PPPN za obalno područje	Izrada Prostornog plana posebne namjene za Obalno područje Crne Gore – Herceg Novi, Kotor, Tivat, Budva, Bar, Ulcinj	Započet	1 359.777,00	139.577,00	139.577,00		Ministarstvo održivog razvoja i turizma
		Izrada DSL Sektor 34 –Rt Arza - Herceg Novi	Završen	65.000,00	65.000,00	65.000,00		Ministarstvo održivog razvoja i turizma
		Izrada DSL sektor 5- Kumbor - Herceg Novi	U toku	90.000,00	27.000,00	27.000,00		Ministarstvo održivog razvoja i turizma
		Izrada DSL Sektor 16 - Kotor	Završen	17.450,00	17.450,00	17.450,00		Ministarstvo

²⁰ Aktivnosti se odnose na svaki region, tako da nije moguće izvršiti raspodjelu.

								održivog razvoja i turizma
		Izrada DSL Sektor 38 Bigovo i LSL Trašte - Kotor	Završen	140.000,00	70.000,00	70.000,00		Ministarstvo održivog razvoja i turizma
		Izrada LSL Trešanjski mlin - Kotor	U toku	28.900,00	11.560,00	11.560,00		Ministarstvo održivog razvoja i turizma
		Izrada DSL Aerodrom Tivat	U toku	97.000,00	19.400,00	19.400,00		Ministarstvo održivog razvoja i turizma
		Izrada DSL Sektor 36 Luštica	Završen	27.000,00	16.200,00	16.200,00		Ministarstvo održivog razvoja i turizma
		Izrada DSL za djelove Sektora 43 i 45 - Budva	U toku	31.500,00				Ministarstvo održivog razvoja i turizma
		Izrada DSL za djelove Sektora 47 i 48 - Budva	U toku	31.500,00				Ministarstvo održivog razvoja i turizma
		Izrada LSL Dubovica I - Budva	U toku	24.000,00				Ministarstvo održivog razvoja i turizma
		Izrada DSL Dio Sektora 46 – Kamenovo - Budva	Započet	42.000,00	12.600,00	12.600,00		Ministarstvo održivog razvoja i turizma

		Izrada DSL Dio Sektora 56 – Marina Bar	U toku	50.950,00	20.380,00	20.380,00		Ministarstvo održivog razvoja i turizma
	3.1.3.2..2 Izrada Detaljnog plana za koridor dalekovoda	Izrada Detaljnog plana za koridor dalekovoda 400 kV sa optičkim kablom od Crnogorskog primorja do Pljevalja i podmorski kabal 500 kV sa optičkim kablom Italija – Crna Gora. ²¹	Završen	248.777,00	124.388,50	124.388,50		MORIT

Ovim prioritetom Strategija regionalnog razvoja akcenat stavlja na unapređenje prostorno planske dokumentacije i posebno kontrolu gradnje na atraktivnim lokacijama (obala, okolina zaštićenih područja). Aktivnosti koje imaju za cilj da ostvare ovu mjeru se odnose na izradu: Prostorno urbanističkih planova opština Primorskog regiona, Prostornih planova posebne namjene za Obalno područje, Detaljnih studija lokacije i Lokalnih studija lokacije.

²¹ Aktivnosti se odnose na svaki region, tako da nije moguće izvršiti raspodjelu.

3.2. NISKO KARBONSKI RAZVOJ

3.2.1 Mjere u okviru prioriteta 2 za Sjeverni region

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци
						Državni budžet	Ostali izvori	
3.2.1.1 Inicirati (sa lokalnog/ međuopštinskog nivoa) mjere i projekte za povećanje energetske efikasnosti i obnovljive izvore energije	3.2.1.1.1 <i>Finansijski podsticaji za poboljšanja EE i korišćenja OIE, namijenjene građanima</i>	Solarni katuni ²²	jul 2011- jul 2012.	87.000,00	70.000,00	70.000,00	17.000,00 Korisnici projekta	ME, MPIRR
		Promocija energetske efikasnost Podjela štednih sijalica i brošura po opštinama ²³	05.03.2011- 24.03.2012.	17.168,94	17.168,94	17.168,94		ME
3.2.2.2 Smanjiti emisije kroz mjere energetske efikasnosti u rezidencijalnom i javnom sektoru i primjenu energetski efikasnijih tehnologija u industrija; koristiti energiju sunca.	3.2.2.2.1 <i>Realizacija investicija za poboljšanje EE i uvođenje šema grantova za zgrade šireg javnog sektora</i>	Projekat "Energetska efikasnost u Crnoj Gori" po osnovu zajma Svjetske banke WB: EE sanacija 15 javnih objekata (8 škola, 6 bolnica, 1 studentski dom) ²⁴	2009-2012.	6.500.000,00	1.835.688,34		6.500.000,00 WB	ME, WB
		Podizanje svijesti o održivom razvoju u cilju smanjenja potrošnje energenata u školi - Mojkovac	15.02.- 31.10.2011.	10.915,00	10.915,00		Ministarstvo inostranih poslova Finske	JU OŠ „Aleksa Đilas –Bećo”

²² Projekat pokriva cjelokupnu teritoriju Crne Gore sa tim da je najveći broj korisnika iz opština Sjevernog regiona.

²³ Projekat je realizovan u svim opštinama.

²⁴ Realizovana vrijednost se odnosi na sva tri regiona.

Trećim strateškim ciljem je kao jedan od prioriteta za Sjeverni region definisan nisko karbonski razvoj kroz povećanje energetske efikasnosti i primjenu energetski efikasnih tehnologija u industriji. U skladu sa tim, u Crnoj Gori se u okviru ovog prioriteta realizuju četiri razvojna projekta ukupne procijenjene vrijednosti 6.615.083,94 EUR. Od navedenog iznosa, 1.933.772,28 EUR, odnosno 29,23% je realizovano u 2011. godinu.

3.2.2.Mjere u okviru prioriteta 2 za Središnji region

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци
						Državni budžet	Ostali izvori	
3.2.2.1 Inicirati (sa lokalnog/ međuopštinskog nivoa) mjere i projekte za povećanje energetske efikasnosti i obnovljive izvore energije	3.2.2.1.1 <i>Finansijski podsticaji za poboljšanja EE i korišćenja OIE, namijenjene građanima</i>	Solarni katuni ²⁵	jul 2011- jul 2012.	87.000,00	70.000,00	70.000,00	17.000,00 Korisnici projekta	ME, MPIRR
		Promocija energetske efikasnost Podjela štednih sijalica i brošura po opštinama ²⁶	05.03.2011- 24.03.2012.	17.168,94	17.168,94	17.168,94		ME
3.2.2.2 Smanjiti emisije kroz mjere energetske efikasnosti u rezidencijalnom i javnom sektoru i primjenu energetski efikasnijih tehnologija u industrija; koristiti energiju sunca.	3.2.3.1.2 <i>Realizacija investicija za poboljšanje EE i uvođenje šema grantova za zgrade šireg javnog sektora</i>	Projekat "Energetska efikasnost u Crnoj Gori" po osnovu zajma Svjetske banke WB: EE sanacija 15 javnih objekata (8 škola, 6 bolnica, 1 studentski dom) ²⁷	2009-2012.	6.500.000,00	1.835.688,34		6.500.000,00 WB	ME, WB

²⁵ Projekat pokriva cjelokupnu teritoriju Crne Gore sa tim da je najveći broj korisnika iz opština Sjevernog regiona.

²⁶ Projekat je realizovan u svim opštinama.

²⁷ Realizovana vrijednost se odnosi na sva tri regiona.

3.2.2.3 Identifikovati najizvodljivije mjere energetske efikasnosti u građevinarstvu i turizmu; koristiti energiju sunca, vjetra..	3.2.2.3.1 <i>Korišćenje energije vjetra</i>	Izgradnja vjetroelektrane na lokalitetu Krnovo ²⁸	2010-	100.000.000,00 € -krediti 70% -Investitor-sopstvena sredstva 30%	500.000,00 €	70.000.000 €	ME / Investitor	ME / Investitor
--	---	--	-------	--	--------------	--------------	-----------------	-----------------

Politika regionalnog razvoja znatnu pažnju usmjerava na pitanja energetske efikasnosti i korišćenje obnovljivih izvora energije. Tokom 2011. godine dijelom je realizovan niz višegodišnjih projekata, poput projekata: Energetska efikasnost, Solarni katuni, Promocija energetske efikasnosti podjelom štednih sijalica. Najkrupniji projekat u ovoj oblasti za Središnji region jeste izgradnja vjetroelektrane na lokalitetu Krnovo, za čiju realizaciju je potrebno 100.000.000,00 mil. eura, a u 2011. godini je realizovano 500.000,00 eura, uglavnom na izradu tehničke dokumentacije.

3.2.3 Mjere u okviru prioriteta 2 za Primorski region

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци
						Državni budžet	Ostali izvori	
3.2.3.1 Inicirati (sa lokalnog/ međuopštinskog nivoa) mjere i projekte za povećanje energetske efikasnosti i obnovljive izvore energije	3.2.3.1.1 <i>Finansijski podsticaji za poboljšanja EE i korišćenja OIE, namijenjene građanima</i>	Solarni katuni ²⁹	jul 2011- jul 2012.	87.000,00	70.000,00	70.000,00	17.000,00 Korisnici projekta	ME, MPIRR
		Promocija energetske efikasnost Podjela štednih sijalica i brošura po opštinama ³⁰	05.03.2011- 24.03.2012.	17.168,94	17.168,94	17.168,94		ME
3.2.3.2 Smanjiti emisije kroz mjere energetske efikasnosti u rezidencijalnom i javnom	3.2.3.2.1 <i>Realizacija investicija za poboljšanje EE i uvođenje</i>	Projekat "Energetska efikasnost u Crnoj Gori" po osnovu zajma Svjetske banke WB: EE sanacija 15 javnih objekata (8 škola, 6 bolnica, 1 studentski	2009-2012.	6.500.000,00	1.835.688,34		6.500.000,00 WB	ME, WB

²⁸ U toku 2011. godine je izrađena tehnička dokumentacija.

²⁹ Projekat pokriva cjelokupnu teritoriju Crne Gore sa tim da je najveći broj korisnika iz opština Sjevernog regiona.

³⁰ Projekat je realizovan u svim opštinama.

sektoru i primjenu energetske efikasnosti tehnologija u industriji; koristiti energiju sunca.	šema grantova za zgrade šireg javnog sektora	dom) ³¹							
3.2.3.3 Identifikovati najizvodljivije mjere energetske efikasnosti u građevinarstvu i turizmu; koristiti energiju sunca, vjetra..	3.2.3.3.1 Korišćenje energije vjetra	Izgradnja vjetroelektrane na lokalitetu Možura ³²	2010-	70.000.000,00 € -krediti 70% -Investitor-sopstvena sredstva 30%	300.000,00 €	55.000.000 €	ME / Investitor	ME / Investitor	

U Primorskom regionu je takođe velika pažnja usmjerena na pitanja energetske efikasnosti i korišćenje obnovljivih izvora energije. Projekti koje se realizuju u okviru navedene mjere su zastupljeni u svim regionima. Posebno treba istaći projekat izgradnje vjetroelektrane na lokalitetu Možura, za čiju realizaciju je potrebno 70.000.000,00 mil. eura, a u 2011. godini je realizovano 300.000,00 eura, uglavnom na pripremu tehničke dokumentacije.

3.3 KOMUNALNA INFRASTRUKTURA I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

3.3.1 Mjere u okviru prioriteta 3 za Sjeverni region

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци
						Državni budžet	Ostali izvori	
3.3.1.1 Do isteka strateškog perioda otpočeti sa izgradnjom prioritetnih postrojenja za prečišćavanje otpadnih	3.3.1.3.1 Projekti Regionalnih sanitarnih deponija	Izrada studije za izbor lokacije deponije komunalnog otpada za Pljevlja i Žabljak	Projekat započeo 2007. godine, izradom projektne dokumentacije, ali je došlo do prekida u njegovoj	9.900,00	3.960,00			Opština Pljevlja i Opština Žabljak Sektor za komunalno opremanje -

³¹ Realizovana vrijednost se odnosi na svaa tri regiona.

³² U toku 2011. godine je izrađena tehnička dokumentacija.

voda i Regionalnih sanitarnih deponija			realizaciji zbog promjene lokacije deponije.					MORIT	
		Centar za upravljanje otpadom u Beranama za opštine Berane, Andrijevića, Plav i Rožaje	Projekat započet 2007. godine izradom projektne dokumentacije.	7.800.000,00 prema nacrtu Glavnog projekta	20.000,00	319.800,00 Kapitalni budžet	PPP - Strateški partner Iznos nepoznat	Opština Berane Sektor za komunalno opremanje - MORIT	
		Sanacija sanitarnih deponija	Projekat u toku		20.143,01			Ministarstvo održivog razvoja i turizma -Direkcija javnih radova	
		Sanacija jalovišta u Mojkovcu	2005-2012.	10.600.000,00	104.034,30	8.500.000,00 Državni budžet	Donacija Vlade Holandije 1.190.000,00; Donacija Vlade Češke 910.000,00	Opština Mojkovac	
	3.3.1.3.2. Izgradnja postrojenja za prečišćavanja otpadnih voda		Izgradnja PPOV i kanalizacione mreže u opštini Bijelo Polje	Projekat u toku	9.204.900,00	22.000,00	47.605,00 - Kapitalni budžet	4.105.000 - EIB 3.550.000 IPA 1.500.000 IPF MW	MORIT Opština Bijelo Polje
			Izgradnja PPOV i kanalizacione mreže u opštini Berane	Projekat je počeo da se realizuje 2008. godine izradom projektne dokumentacije	11.640.264,00	150.000,00	110.000,00 Kapitalni budžet	5.800.000 EIB - 5.422.000 IPA - 200.000 PPF - 118.000 Opština Berane	MORIT, Opština Berane
			Izgradnja PPOV i kanalizacione mreže u opštini Kolašin	Projekat je počeo da se realizuje 2009. godine izradom projektne dokumentacije	4.800.000,00 prema Studiji izvodljivosti	150.000,00		Izvori finansiranja još nisu poznati 200.000 IPF TA	MORIT Opština Kolašin

		Izgradnja PPOV i kanalizacione mreže u opštini Pljevlja	Projekat je započet 2007. godine izradom projektne dokumentacije	14.541.804 ,00	408.250,00	189.000,00 Kapitalni budžet	3.500.000 - IPA - 1.500.000 - IPF MW - 9.352.804 - EIB	Opština Pljevlja
		Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda - Pljevlja	Projekat u toku		24.351,00	Opšti prihodi državnog budžeta		Ministarstvo održivog razvoja i turizma -Direkcija javnih radova
		Izgradnja PPOV u Plužinama	Projekat je započet u 2011. godini		20.000,00	20.000,00 - Kapitalni bužet	EPCG	Opština Plužine
		Izgradnja PPOV i kanalizacione mreže u opštini Žabljak	Projekat je počeo da se realizuje 2011. godine izradom projektne dokumentacije	870.000,00		510.000,00 Državni budžet	360.000,00 grant Republike Slovenije	Opština Žabljak
		Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda - Žabljak	Projekat u toku		15.200,00	Opšti prihodi državnog budžeta	/	Ministarstvo održivog razvoja i turizma -Direkcija javnih radova
		Idejni projekat postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda	Projekat u toku	82.000,00	4.000,00			Opština Pljevlja
3.3.1.2 Proširiti sistem organizovanog sakupljanja komunalnog otpada na ruralna područja		Podizanje nivoa svijesti i edukacija učenika i građana o selektivnom prikupljanju otpada i reciklaži kroz saradnju škole, zajednice, organizacija civilnog društva, lokalne samouprave i ostalih relevantnih institucija - Berane	15.02-31.10.2011.	11.760,00	11.760,00		Ministarstvo inostranih poslova Finske	JU OŠ „Radomir Mitrović”

Projekti navedeni u ovom prioritetu se odnose na izgradnju sanitarnih deponija, regionalnih centara za upravljanje čvrstim otpadom kao i sistema za prečišćavanje otpadnih voda. Aktivnosti po pitanju ovih projekata su na samom početku, tačnije u fazi izrade tehničke dokumentacije. U okviru ovog prioriteta jedan značajan višegodišnji projekat je

završen, a u pitanju je sanacija jalovišta Mojkovac. Državni budžet, krediti i sredstva iz IPA fondova su glavni izvori finansiranja projekata, dok su nosioci istih Opštine, nacionalne institucije i druge ustanove.

3.3.2 Mjere u okviru prioriteta 3 za Središnji region

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioci
						Državni budžet	Ostali izvori	
3.3.2.1 Osigurati selektivno sakupljanje za 40% komunalnog otpada koji se sada organizovano sakuplja	3.3.2.3.1 Projekti za unapređenje prikupljanja otpada	Unapređenje upravljanja otpadom u opštini Danilovgrad	Projekat započet u 2011 god.	1.019.345,18	22.720,00	336.383,91 kofinansiranje	682.961,27 EU fondovi	Opština, JKP Danilovgrad i Država
3.3.2.2 Unapređivati kapacitete za reciklažu		Izgradnja reciklažnog dvorišta u Podgorici	Završen				180.763,89 opštinski	Glavni grad
3.3.2.3 Do isteka strateškog perioda otpočeti sa izgradnjom postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda	3.3.2.5.1 Projekti za izgradnju postrojenja za prečišćavanja otpadnih voda	Projekat prečišćavanja i kanalizacije otpadnih voda u opštini Danilovgrad	Projekat započet u 2011 god.	4.279.857,35			4.279.857,35 Sredstva EBRD-a i donatora	Opština Danilovgrad i Država
		Postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda- revizija Glavnog projekta za Vranjinu	Projekat u toku		4.900,00	Opšti prihodi državnog budžeta	/	MORIT -DJR
		Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda na Cetinju	Projekat u toku		39.508,06 – idejni projekat	Opšti prihodi državnog budžeta	/	MORIT, Opština Cetinje
		Izgradnja PPOV i vodovodne i kanalizacione mreže u opštini Danilovgrad	Projekat je započet 2010. godine i predviđeno je da se završi do sredine 2013.	5.875.000,00			5.300.000 - EBRD 375.000 - donacija EBRD 200.000 - donacija EBRD	Opština Danilovgrad

		Izgradnja PPOV i kanalizacione mreže u opštini Nikšić	Projekat je započet 2007. godine izradom projektne dokumentacije	19.100.000,00	2.985.238,00	20.744 Kapitalni budžet	3.500.000 - IPA 3.500.000 - WBIF 12.079.256 - EIB	Opština Nikšić
		Unapređenje sistema kanalizacije u Prijestonici Cetinje	2011-2012.	238.490,15	6.100,00	78.701,75 kofinansiranje	159.788,4 IPA fondovi	Vlada, Opština
		Izgradnja PPOV i kanalizacione mreže na Cetinju	Projekat je počeo da se realizuje 2008. godine izradom projektne dokumentacije	11.542.133,00	37.433,00	94.584,00 - Kpitalni budžet	6.220.000 - EIB 900.000 - IPF MW 3.200.000 - IPA 1.127.000 - Opština Cetinje	Opština Cetinje

Oblast u kojoj najviše zaostajemo za evropskim standardima jeste upravljanje optadnim vodama i čvrstim otpadom, stoga regionalna politika kroz prikazane mjere nastoji da unaprijedi sistem prikupljanja, odlaganja i upravljanja svim vrstama otpada. Projekti za ovu oblast su višegodišnji i iziskuju značajna finansijska sredstva. Neki od najznačajnijih projekta u ovoj oblasti za Središnji region su: Izgradnja PPOV i kanalizacione mreže u opštinama Nikšić, Cetinje i Danilovgrad.

3.3.3 Mjere u okviru prioriteta 3 za Primorski region

Mjera	Aktivnosti i projekti	Naziv projekta	Vremenski okvir	Procjena potrebnih sredstava u EUR	Budžet za 2011. u EUR	Izvori finansiranja		Nosioци
						Državni budžet	Ostali izvori	
3.3.3.1 Regionalne deponije	3.3.3.4.1 Projekti za sanaciju i izgradnju regionalnih deponija	Sanitarna deponija – Herceg Novi (izrada Studije izvodljivosti i Glavnog projekta)	Projekat u toku	2.600.000,00	33.517,28	Opšti prihodi državnog budžeta	/	Ministarstvo održivog razvoja i turizma -Opština Herceg Novi,
		Centar za upravljanje otpadom u Baru za opštine Bar i Ulcinj	Realizacija je započela 2007.	7.200.000,00	1.853.717,00	85.702,00	7.200.000 - Svjetska banka	Opština Bar i JP „Regionalni

			godine izradom projektne dokumentacije, a izgradnja je započela 2011. godine i još je u toku.					vodovod Crnogorsko primorje"
		Centar za upravljanje otpadom u Kotoru za opštine Kotor, Tivat i Budva	Projekat započet 2007. godine izradom projektne dokumentacije.	14.600.000,00 prema nacrtu Glavnog projekta		265.600,00 Kapitalni budžet	Kredit EIB Iznos nepoznat	Vlada Crne Gore
		Sanacija odlagališta „Čafe" - Bar		3.705.000,00 prema Glavnom projektu	11.000,00	-	2.105.000- EIB 1.500.000- WBIF2012 75.000-WBIF2010	Opština Bar
		Izgradnja međuopštinske sanitarne deponije „Možura" – Bar i Ulcinj	Započet u 2011. godini	5.063.326,23			Svjetska banka	Opština Bar, Opština Ulcinj
3.3.3.5 Prioritetna postrojenja za tretman otpadnih voda (Ulcinj, Boka Kotorska)	3.3.3.5.1 Projekti izgradnje i održavanja sistema za prečišćavanja otpadnih voda	Izgradnja PPOV i kanalizacione mreže u opštini Herceg Novi	Projekat je započet 2008. godine izradom projektne dokumentacije.	27.400.000,00	530.000,00	4.260.000 - Vlada CG	14.864.000- KfW 6.033.000 - Opština HN 2.232.000 - donacija	DOO „Vodacom" i Opština Herceg Novi
		Izgradnja kanalizacione mreže u opštini Kotor	Projekat je započet 2008. godine izradom projektne dokumentacije.	5.070.000,00	1.408.412,00	1.340.000 - Vlada CG	3.130.000 - KfW 600.000 - Opština	DOO „Vodacom" i Opština Kotor
		Izgradnja PPOV za opštine Kotor i Tivat	Projekat je započet 2010. godine izradom projektne dokumentacije.	10.000.000,00	403.092,00	-	Kredit KfW banke, budžeti opština Tivat i Kotor (pojedinačni iznosi još nisu poznati)	DOO „Vodacom" i opštine Kotor i Tivat

		Izgradnja PPOV i kanalizacione mreže u opštini Bar	Projekat je započet 2008. godine izradom projektne dokumentacije.	38.000.000,00	793.021,00	-	12.229.000 - KfW 17.427.000 - Opština Bar 7.427.000 - nedostajuća sredstava 917.000 - donacija	DOO „Vodacom” i Opština Bar
		Izgradnja kanalizacione mreže na Luštici - I faza - Tivat	Projekat je započet 2011. godine i predviđeno je da se završi do sredine 2013.	9.500.000,00	1.655.750,00	-	5.818.000 - KfW 2.680.000 - Opština Tivat	DOO „Vodacom” i Opština Tivat
		Izgradnja PPOV i kanalizacione mreže u opštini Ulcinj	Projekat je počeo da se realizuje 2009. godine izradom projektne dokumentacije.	19.800.000,00	-	65.520,00 - Kapitalni budžet	Izvori finansiranja nisu poznati	Opština Ulcinj
		Izgradnja kanalizacione mreže za četiri naselja u Ulcinju	Projekat je počeo da se realizuje 2011. godine izradom projektne dokumentacije.	5.279.220,00	-		Izvori finansiranja nisu poznati	Opština Ulcinj
		Fekalna crpna stanica „Topolica I” i kanalizacioni kolektor do FCS - Bar	Završen u 2011. godini	470.142,91				Opština Bar
		Obalni kanalizacioni kolektor - Bar	Završen u 2011. godini.	516.069,44	4.931,10		Investicija finansirana sredstvima KfW banke	Opština Bar

		Projekat izgradnje vodovodne i kanalizacione infrastrukture, faza III - Tivat	Započeo 14.12.2011.	9.500.000,00 - bez PDV-a	-	3.700.000,00	5.800.000,00 kredit Kfw	Opština Tivat
--	--	---	---------------------	--------------------------	---	--------------	-------------------------	---------------

Kada je u pitanju upravljanje otpadom, Primorski region se susreće sa problemom više u odnosu na ostale regione, sa obzirom na nedostatak prostora za izgradnju lokalnih centara za otpad. Zbog toga su opštine ovog regiona prepoznale mogućnost izgradnje regionalnih (za više opština) deponija, čijom izgradnjom će se ostvariti značajna finansijska ušteda u odnosu na to da je svaka opština zasebno izgrađivala deponije.

Upravljanje otpadnim vodama za Primorski region, takođe predstavlja značajan problem koje se mora hitno rješavati. Neadekvatno upravljanje otpadnim vodama pored ugrožavanja životne sredine ima i niz drugih negativnih konsekvenci, a jedan od primjera je i narušavanje turističke valorizacije tog područja. U poslednjih nekoliko godina sprovedene su značajne aktivnosti u cilju unapređenja sistema otpadnih voda u Primorskom regionu. Projekti ovog tipa su jako zahtjevni iz finansijske i vremenske perspektive.

Zaključak

Regionalna politika Crne Gore ima za cilj socio-ekonomski razvoj države, što podrazumjeva smanjenje regionalnih razlika i jačanje potencijala za razvoj onih dijelova zemlje koji zaostaju u razvoju. U skladu sa tim, Strategija regionalnog razvoja Crne Gore je za period 2010-2014. godine definisala tri strateška cilja i shodno tome prioritete po regionima. Poseban akcenat je stavljen na Sjeverni region budući da isti raspolaže sa najviše realnih resursa i komparativnih prednosti u odnosu na ostala dva regiona, a istovremeno predstavlja manje razvijen region zemlje. Međutim, važno je naglasiti da postizanje ravnomjernijeg razvoja svih jedinica lokalne samouprave i regiona u skladu sa održivim razvojem, nije zasnovno na usporavanju razvijenih dijelova zemlje nego na ubrzavanju razvoja manje razvijenih.

Izveštaj o realizaciji Strategije regionalnog razvoja daje jasan pregled razvojnih projekata, po regionima, prepoznatim prioritetima i tome shodnim mjerama, kategorisanim prema strateškim ciljevima koji su definisani Strategijom. Na osnovu toga, Izveštaj o realizaciji Strategije regionalnog razvoja u 2011. godini predstavlja pregled svih mjera u realizaciji strateških ciljeva i razvojnih projekata u okviru navedenih mjera, pri čemu je data ukupna vrijednost, realizovana vrijednost u 2011. godini, izvori finansiranja kao i prikaz nosioca aktivnosti. Važno je naglasiti da navedeni iznosi u većini slučajeva predstavljaju donju marginu vrijednosti projekata, s obzirom da su za određene projekte iznosi nepoznati, što je slučaj kada je u pitanju i raspodjela finansiranja. Podaci sadržani u Izveštaju su dobijeni od organa državne uprave i organizacija, koji na osnovu člana 9 Zakona o regionalnom razvoju učestvuju u pripremi i sprovođenju politike regionalnog razvoja.

Mogućnost korišćenja pretpristupnih fondova Evropske unije dodatno doprinosi privrednom razvoju Crne Gore. Zahvaljujući Evropskim fondovima, donacijama i drugim međunarodnim finansijskim institucijama kao izvorima finansiranja, Crna Gora ima priliku da razmišlja u dugoročnom pravcu održivog razvoja kroz realizaciju razvojnih projekata koji imaju uticaj na cjelokupnu socioekonomsku situaciju u zemlji.

Analizirajući period prije i poslije 2010. godine, odnosno prije i poslije usvajanja Strategije regionalnog razvoja, uočljive su značajne promjene kada je u pitanju makroekonomska situacija u Crnoj Gori. Istina je da je veliki uticaj na ukupni privredni razvoj Crne Gore imala globalna finansijska kriza koja je obilježila period od 2008. godine dok su posljedice još uvijek osjetne. Međutim, značajnu ulogu u regionalnom razvoju Crne Gore ima i usklađenost politike sa politikama Evropske unije, te koordinacija istog sa nacionalnog nivoa pri čemu je otvorena mogućnost prepoznavanja prioriteta sa lokalnog nivoa, po principu "odozdo prema gore".

Ključni socio-ekonomski pokazatelji na nivou regiona koji su dijelom i efekti mjera politike regionalnog razvoja u 2011. godini u uslovima ekonomske krize su:

1. Stopa nezaposlenosti, koja je na kraju 2011. godine bila na istom nivou u Sjevernom regionu (14,7%), kao i u 2010. godini. U Središnjem regionu je došlo do smanjenja stope nezaposlenosti sa 11,32% u 2010. na 10,35% u 2011. godini. U Primorskom regionu je neznatno povećana stopa nezaposlenosti sa 9,32% u 2010. na 9,46% u 2011. godini.
2. Budžetski prihodi (sopstveni i zakonom ustupljeni) opština Sjevernog regiona, koji su u 2011. neznatno smanjeni sa 98,3 EUR u 2010. na 96,8 EUR po glavi stanovnika u 2011. U Središnjem regionu, budžetski prihodi opština (sopstveni i zakonom ustupljeni), su u 2011. godini iznosili 146,13 EUR po glavi stanovnika i smanjeni su sa 213,3 EUR per capita u 2010. godini. U Primorskom regionu, budžetski prihodi per capita su smanjeni sa 523,55 EUR po glavi stanovnika na 393,47 EUR po glavi stanovnika.
3. Ukupni budžetski prihodi (koji uključuju i prihode iz egalizacionog fonda) per capita na nivou regiona u 2011. godini su iznosili 292 EUR u Sjevernom regionu, 270,9 EUR u Središnjem i

527,26 EUR u Primorskom regionu. Pri tome je u 2011. došlo do povećanja ukupnih budžetskih prihoda po glavi stanovnika samo u Sjevernom regionu u odnosu na 2010. godinu (sa 218 EUR na 292 EUR), dok su u ostala dva regiona ukupni budžetski prihodi per capita smanjeni.

4. Broj preduzetnika u Sjevernom regionu se povećao u 2011. godini za 1,05%, dok se broj mikro, malih i srednjih preduzeća smanjio. U Središnjem regionu, ukupan broj preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća se povećao za 4,9% u 2011. u odnosu na prethodnu godinu. U Primorskom regionu, broj preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća se povećao za 2,8% u 2011. u odnosu na 2010. godinu.
5. Podaci popisa u oblasti obrazovanja su pokazali da je u 2011. došlo do poboljšanja obrazovne strukture stanovništva u sva tri regiona, naročito u Sjevernom regionu. Učešće stanovništva (sa 15 i više godina) sa srednjom, višom i visokom stručnom spremom je povećano na oko 71% u ukupnom broju radno aktivnog stanovništva u 2011. u odnosu na 59% prema popisu iz 2003., što je, između ostalog rezultat niza mjera u oblasti unapređenja obrazovanja. Ovo učešće u 2011. u Središnjem regionu se povećalo sa 76% u 2003. na 84% u 2011. godini i u Primorskom regionu sa 79% u 2003. na 87% u 2011. godini.
6. Podaci popisa su pokazali da je ublažen negativan demografski trend stanovništva iz Sjevernog regiona u 2011. u odnosu na 2003, naročito u opštinama koje su u 2003. godine imale visoke negativne stope rasta stanovništva. Ostala dva regiona i dalje bilježe povećanje broja stanovnika.
7. Efekti mjera politike regionalnog razvoja iz 2011. godine su imali uticaja na zaposlenost u 2012. godini. Tako je u prvih 5 mjeseci 2012. godine, zaposlenost u Sjevernom regionu povećana za 1,2% u odnosu na isti period 2011. godine, u Središnjem regionu za 1,6% i u Primorskom regionu za 4% u odnosu na isti period 2011. godine.

Preporuke za predstojeći period

Na osnovu Izvještaja o realizaciji Strategije regionalnog razvoja za 2011. godinu, ključne preporuke za naredni period, koji će izvjesno karakterisati nedovoljno sredstava u državnom budžetu su:

- Dalje jačanje administrativnih kapaciteta na lokalnom i nacionalnom nivou u cilju bolje apsorpcije sredstava iz EU fondova za razvojne projekte, naročito u manje razvijenim opštinama;
- Ubrzanje procesa izrade i usvajanja Strateških planova razvoja u onim jedinicama lokalne samouprave koje ih još nisu usvojile i sagledavanje najboljih načina podrške usvojenih strateških planova razvoja;
- Dalje unapređenje praćenja efekata preduzetih mjera na nivou opština i regiona;
- Definisiranje novih podsticajnih mjera i dalje unapređenje poslovnog ambijenta u manje razvijenim opštinama, u skladu sa raspoloživim budžetskim okvirom.

ANNEX

A. Stopa nezaposlenosti

Prosječna stopa nezaposlenosti na nivou države u 2011. godini je iznosila 11.55%, što predstavlja smanjenje od 0,57 procentnih poena u odnosu na 2010. godinu, kada je stopa nezaposlenosti iznosila 12,12%.

Posmatrano po regionima najveću stopu nezaposlenosti ima Sjeverni region sa 14,7%, ali je ona na istom nivou, kao u 2010. godini. Osam opština koje pripadaju ovom regionu imaju stopu nezaposlenosti iznad državnog prosjeka, dok tri opštine imaju stopu nezaposlenosti ispod državnog prosjeka za 2011. godinu (Plužine, Plav i Šavnik). Najveću stopu nezaposlenosti u 2011. godini ima Bijelo Polje sa 19,32% dok najnižu ima Plav sa 6,38%. Stopa nezaposlenosti na nivou Središnjeg regiona u 2011. godini iznosila je 10,35%, što u odnosu na 2010. godinu (11.32%) predstavlja značajno smanjenje. Gledano po opštinama najveću stopu nezaposlenosti ima Prijestonica Cetinje 17,4%, dok je najnižu stopu nezaposlenosti u 2011. godini imao Glavni grad sa 9,66%. Nikšić sa 10,19% i Danilovgrad sa 11,39% imaju stopu nezaposlenosti ispod prosječne stope na nivou države za 2011. godinu. Najmanju stopu nezaposlenosti u 2011. godini imao je Primorski region sa stopom od 9,46%, što predstavlja porast u odnosu na 2010. godinu kada je ista iznosila 9,32%. U okviru ovog regiona ima velikih odstupanja u stopi nezaposlenosti među opštinama u 2011. godini, tako Tivat ima najveću stopu nezaposlenosti 13,15%, dok je najniža stopa nezaposlenosti u Herceg Novom i iznosi 7,85%.

Opština	Stopa nezaposlenosti%	
	2010.	2011.
Andrijevića	15.78	15.52
Berane	13.08	13.08
Bijelo Polje	18.22	19.32
Kolašin	14.58	15.16
Mojkovac	18.39	16.09
Plav	9.45	6.38
Plužine	8.09	7.89
Pljevlja	15.33	15.44
Rožaje	12.36	12.73
Šavnik	11.41	8.25
Žabljak	14.82	15.21
Sjeverni region	14.75	14.78
Cetinje	17.82	17.4
Danilovgrad	12.11	11.39
Nikšić	12.44	10.19
Podgorica	10.7	9.66
Središnji region	11.62	10.35
Bar	8.31	8.59
Budva	8.69	9.55
Herceg Novi	7.98	7.85
Kotor	9.88	9.75
Tivat	13.18	13.15
Ulcinj	10.78	10.72
Primorski region	9,32	9,46

Izvor: ZZZCG

B. Neto zarade po opštinama

Opština	Prosječne neto zarade, EUR	
	2010.	2011.
Andrijevica	420	404
Berane	400	386
Bijelo Polje	392	386
Žabljak	432	435
Kolašin	432	426
Mojkovac	422	416
Plav	397	401
Plužine	531	523
Pljevlja	536	540
Rožaje	440	442
Šavnik	413	393
Danilovgrad	382	387
Nikšić	476	462
Podgorica	530	535
Cetinje	415	437
Bar	417	434
Budva	487	483
Kotor	466	472
Tivat	517	508
Ulcinj	371	375
H. Novi	382	411
Crna Gora	479	484

Prosječna neto zarada u Crnoj Gori je u 2011. godini je iznosila 484 eura, i povećana je u odnosu na 2010. godinu za 1.04%

Četiri opštine se nalaze iznad državnog prosjeka kada je u pitanju ostvarena neto zarada, a to su opštine Pljevlja (540), Podgorica (535), Plužine (523), Tivat (508). U ostalim opštinama su ostvarene neto zarade ispod prosječne zarade na državnom nivou, a najmanje zarade su zabilježene u opštinama Ulcinj (375), Berane (386), Bijelo Polje (386), Danilovgrad (387), Šavnik (393).

Izvor: Monstat

C. Kreditna aktivnost IRF

Projekti finansirani putem kreditne aktivnosti IRF-a u 2011.godini

Opština	Broj projekata	Iznos kredita Fond u EUR	Iznos kredita Banka u EUR
Podgorica	54	4,684,214.13	420,000.00
Danilovgrad	8	717,664.79	33,000.00
Cetinje	10	810,500.00	185,000.00
Nikšić	27	1,309,509.31	346,200.00
Središnji region	99	7,521,888.23	984,200.00
Andrijevica	1	200,000.00	
Žabljak	6	192,819.00	
Bijelo Polje	18	1,356,660.65	377,000.00
Pljevlja	11	302,116.00	
Kolašin	9	252,000.00	
Šavnik	4	51,240.00	
Rožaje	6	561,110.00	
Mojkovac	7	532,500.00	
Plužine	2	23,870.50	
Berane	10	685,949.08	12,000.00
Plav	6	114,477.19	18,000.00
Sjeverni region	80	4,272,742.42	407,000.00
Bar	7	740,000.00	189,900.00
Tivat	3	162,000.00	18,000.00
Ulcinj	1	50,000.00	
Herceg Novi	2	269,500.00	115,500.00
Budva	4	481,000.00	9,000.00
Kotor	4	717,000.00	
Primorski region	21	2,419,500.00	332,400.00
UKUPNO	200	14,214,130.65	1,723,600.00

Izvor: Investiciono-razvojni fond Crne Gore AD

Politika regionalnog razvoja podržana je i kreditnom aktivnošću IRF-a. U 2011. godini finansirano je 200 projekata malih i srednjih preduzeća, preduzetnika i poljoprivrednika. Ukupan iznos sredstva IRF-a opredjeljen za realizaciji ovih projekata iznosi 14,21 miliona EUR, dok su Banke za finansiranje istih izdvojile dodatnih 1,72 miliona EUR. Podrška IRF-a sektoru MSP bilježi konstantan rast iz godine u godinu, tako da su sredstva u 2011. značajno uvećana u odnosu na 2010.godinu, kada je za realizaciju 107 projekata izdvojeno 12.208.837,00 (9.100.047 miliona EUR sredstva IRF-a, 3.108.790 miliona EUR se odnosilo na kreditnu podršku posredstvom poslovnih banaka (uz garanciju IRF).

Od navedenog broja projekata, po osnovu kreditne linije IRF-a namijenjene poljoprivrednim proizvođačima po osnovu MIDAS projekta, u 2011. godini finansirano je 50 projekata u ukupnom iznosu od 942.827 €.

Od ukupnog iznosa finansiranih projekata sredstvima IRF-a, 30% se odnosilo na opštine koje pripadaju Sjevernom region. Iznos odobrenih sredstava u 2011. godini je povećan za 814.724,42 EUR u odnosu na 2010.godinu.

D. Egalizacioni fond

Iz ugla regionalne politike, bitna stavka budžetskih prihoda opština jeste iznos opredjeljen iz Egalizacionog fonda, u cilju fiskalne egalizacije. Pravo na korišćenje sredstava fonda imaju opštine čiji je fiskalni kapacitet po stanovniku, u godini koja prethodi godini za koju se vrši fiskalna egalizacija, manji od prosječnog fiskalnog kapaciteta po stanovniku na nivou svih opština. Iznos Egalizacionog fonda u

2010. godini bio je 16.919.018,9 eura, a u 2011. godini 22.309.527,59 eura, što ukazuje na procentualno povećanje od 31,86%. Od ukupno 15 opština koje su koristile sredstva ovog fonda u 2010, 11 pripada Sjevernom regionu, tako da su sredstva opredijeljena opštinama ovog regiona u 2010. godini iznosila 12.922.029,35 eura, odnosno 76,38% od ukupnog iznosa. U 2011. godini ista sredstva su uvećana za 30,2% što odgovara iznosu od 16.837.298,6 eura, sa tim što je broj opština koje koriste sredstva ovog fonda smanjeno na 14. Analogno, u budžetskim prihodima 7 opština Sjevernog regiona, vrijednost opredijeljenih sredstava Egalizacionog fonda su značajno povećana, dok su u opštinama Bijelo Polje, Pljevlja i Žabljak ista smanjena, a opština Plužine u 2011. godini nije bila korisnik ovih sredstava.

Opština	Egalizacioni fond, EUR	
	2010. god.	2011. god.
Andrijevica	328.532	1.007.810,00
Bijelo Polje	4.007.454,35	3.836.456,00
Berane	2.476.696	3.843.496,00
Kolašin	402.985	1.551.936,00
Mojkovac	473.676	579.710,00
Plav	581.761	963.049,00
Plužine	364.098	/
Pljevlja	2.111.015	2.015.496,00
Rožaje	1.339.113	2.073.725,00
Šavnik	624.517	777.348,60
Žabljak	212.182	188.272,00
Ukupno Sjeverni region	12.922.029,35	16.837.298,6
Cetinje	720.197	1.523.692,00
Danilovgrad	526.102	596.449,00
Nikšić	1.995.911,55	3.301.933,15
Podgorica	/	/
Ukupno Središnji region	3.242.210,55	5.422.074,15
Bar	/	/
Budva	/	/
Herceg Novi	/	/
Kotor	/	/
Tivat	/	/
Ulcinj	754.779	501.954,84
Ukupno Primorski region	754.779	501.954,84
Nivo Crne Gore	16.919.018,9	22.309.527,59

Izvor: Ministarstvo finansija

E. Agrobudžet

Veoma značajna stavka u podsticanju regionalnog razvoja je i Agrobudžet koji se realizuje preko Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Realizacija Agrobudžeta odvija se kroz realizaciju konkretnih programa (za 2011. godinu bilo ih je 31) svrstanih u 5 cijelina: **mjere tržišno-cjenovne politike** – direktna plaćanja (9 programa – podrška stočarskoj proizvodnji, podrška proizvodnji i otkupu mlijeka, podrška otkupu i klanje goveda, podrška ratarskoj proizvodnji, proizvodnji duvana, intervencije na tržištu i upravljanje rizicima u poljoprivredi); **mjere ruralnog razvoja** – jačanje konkurentnosti proizvođača hrane (13 programa – podrška investicijama, višegodišnjim zasadima, preradi animalnih proizvoda, čuvanje, pakova i prerada biljnih proizvoda, podrška preradi na porodičnim gazdinstvima, podrška organizacijama proizvođača, unapređenje kvaliteta proizvoda, promocije poljoprivrednih proizvoda, genetički resursi, organska poljoprivreda, korišćenje planinskih pašnjaka, diverzifikacija ekonomskih aktivnosti i poboljšanje kvaliteta života u ruralnim područjima); **poslovi od javnog interesa** (5 programa – usluge i servisi); **socijalna davanja** (1 program – staračke naknade) i **3 programa za slatkovodno i morsko ribarstvo**.

Za oblast vodoprivrede, takođe se svake godine donosi Program koji obuhvata mjere tekuće i razvojne politike u vodoprivredi – rekonstrukcija i izgradnja vodoprivrednih objekata na seoskom području.

Pregled isplaćenih sredstava po Agrobudžetu i Programu Vodoprivrede u 2011.

Opština	Agrobudžet, EUR	
	Sredstva Budžeta	Sredstva Donacije Danske Vlade
Andrijevića	205.578,00	28.832,00
Bijelo Polje	2.118.048,00	6.961,00
Berane	1.270.610,00	/
Kolašin	317.397,00	6.565,00
Mojkovac	260.742,00	9.376,00
Plav	424.186,00	18.540,00
Plužine	282.465,00	6.045,00
Pljevlja	1.106.178,00	29.326,00
Rožaje	459.028,00	/
Šavnik	282.778,00	
Žabljak	236.741,00	17.987,00
Ukupno Sjeverni region	6.963.751,00	123.632,00
Cetinje	429.804,00	/
Danilovgrad	957.423,00	72.952,00
Nikšić	1.619.090,00	61.213,00
Podgorica	2.886.620,00	26.250,00
Ukupno Središnji region	5.892.937,00	160.415,00
Bar	421.734,00	
Budva	59.006,00	11.250,00
Herceg Novi	99.296,00	
Kotor	78.176,00	/
Tivat	23.819,00	/
Ulcinj	558.531,00	/
Ukupno Primorski region	1.240.562,00	11.250,00
Crna Gora	14.097.250,00	295.297,00

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede

Ukupna vrijednost isplaćenih sredstava po programu Agrobudžeta i Vodoprivrede u 2011. godini je iznosila **14.392.547,00** mil. eura. Od ukupnih isplaćenih sredstava opštinama Sjevernog regiona je pripalo **7.087.383,00** mil. eura ili **49,2%**, što je očekivano s obzirom da su najpovoljniji uslovi za bavljenje poljoprivredom u tom regionu. Opštine Središnjeg regiona imaju značajno učešće u sredstvima Agrobudžeta sa **42,1%**, dok je najmanji udio opština Primorskog regiona sa **8,7%**.

F. MIDAS projekat

Vlada Crne Gore i Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja kao nosioci realizacije MIDAS projekta, sklopili su kreditni aranžman sa Svjetskom Bankom pod nazivom "Institucionalni razvoj i jačanje poljoprivrede Crne Gore" (MIDAS projekat) koji za cilj ima da crnogorsku poljoprivredu i njene institucije pripremi za buduće članstvo u Evropskoj Uniji. Ukupna vrijednost projekta je 17,1 milion €. Projekat se realizuje u vremenskom periodu 2009-2014. godina.

U 2011. godini ukupno je odobreno 309 grantova sa ukupnom vrijednošću od **7.359.598,49€**, dok je vrijednost isplaćenih sredstava do 31.12.2011. godine iznosila **486.983,05€**.

U nastavku je dat tablerani prikaz aplikacija i vrijednost aplikacija po opštinama za MIDAS projekat u 2011. godini.

Opština	Ukupno aplikacija		Odobrene aplikacije		Isplaćeno do 31.12.2011.	
	broj	Vrijednost €	broj	Vrijednost €	broj	Iznos €
Andrijevica	12	228.715,11	6	103.283,36	1	2.832,5
Bijelo Polje	98	2.729.714,99	35	898.667,82	9	59.197,64
Berane	80	1.432.979,95	30	407.054,91	9	61.293,66
Kolašin	19	499.314,13	8	240.908,28	0	0
Mojkovac	17	280.316,23	6	81.602,32	2	7.414,5
Plav	25	601.893,69	10	235.708,64	4	27.861,73
Pljevlja	43	964.404,91	27	632.801,33	5	35.787,13
Plužine	18	328.039,83	9	154.736,6	4	17.435,5
Rožaje	45	1.562.037,28	9	333.633,25	0	0
Šavnik	23	354.916,4	13	182.070,35	4	22.176,98
Žabljak	20	415.671,83	8	196.860,17	4	30.389,81
Sjeverni region	400	9.398.004,35	161	3.467.327,03	42	264.389,45
Cetinje	16	585.981,74	7	227.004,67	0	0
Danilovgrad	51	1.697.404,55	16	478.094,42	6	60.278,21
Nikšić	115	3.377.771,14	52	1.153.447,63	18	87.745,6
Podgorica	152	4.258.065,28	63	1.803.192,85	12	69.609,74
Središnji region	334	9.919.222,71	138	3.661.739,57	36	217.633,55
Bar	13	505.471,7	3	30.959,5	0	0
Budva	2	53.885,00	1	47.000,00	0	0
Herceg Novi	5	140.485,75	2	73.085,75	0	0
Kotor	7	278.197,97	1	21.394,57	0	0
Tivat	2	59.905,65	0	0	0	0
Ulcinj	17	386.491,83	3	58.092,07	1	4.960,00
Primorski region	46	1.424.437,9	10	230.531,89	1	4.960,00
UKUPNO	780	20.741.664,96	309	7.359.598,49	79	486.983,05

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja